Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 28 (1626) ГОД XXXI БЕЛАСТОК 12 ЛІПЕНЯ 1987 г. ЦАНА 12 зл.

ФЭСТ У МАЛІННІКАХ

Сёлета народныя фэсты БГКТ адбываюцца пад знакам святкавання 70-ай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. 14 чэрвеня ў Малінніках, на фэсце, які арганізаваў Арлянскі аддзел БГКТ, з дакладам аб сусветным значэнні гістарычных падзей у Расіі ў 1917 годзе выступіў сакратар ГП БГКТ Віталій Луба. З вялікай увагай быў ён выслуханы прысутнымі.

Пасля даклада была мастацкая частка. Першымі выступілі малінніцкія школьнікі. Распачала канцэрт песняй „Цячэ вада ў ярок" Яланта Загон, пасля спявала Кася Залеўская і Іаанна Бурак і іншыя. Добра іграў таксама школьны аркестр: на арганах — Веслаў Залеўскі, на перкусіі — Славамір Лукашук, а на гітары — Міраслаў Пракапюк, які таксама выступіў як саліст-спявак.

На змену школьнікам прыйшоў харавы калектыў Беластоцкага гарадскога аддзела БГКТ „Каласкі" пад мастацкім кіраўніцтвам Сцяпана Копы, які якраз паходзіць з Маліннікаў.

(Працяг на стар. 7)

Спяваюць „Каласкі".

АДГАЛОСКІ

ПРОЦІКУРЭЦКІ ФАНАТЫЗМ

Пра курцоў не збіраўся я пісаць у „Ніву", лічачы, што не варта пісаць пра тое, пра што ўсе ведаюць. Ніхто ж не ўпіраецца, што папяросы не шкодзяць здароўю. Заінтрыгавала мяне, аднак, тое, што пра курцоў распісаліся якраз тыя, хто ніколі не курыў. Свае высновы выводзяць яны са слоў іншых людзей, а каб было больш навукова, дык яшчэ і зіркаюць вэ ўсякія энцыклапедыі, пералічваюць хімічны склад нікаціну. Ды ў гэтай хіміі мала хто з чытачоў разбіраецца... Напэўна вядома кожнаму толькі адно: папяросы, несумненна, шкодныя. Як і гарэлка, варта дадаць. А калі пры гарэлцы, дык яе шкоднасць непараўнальная з папяросамі...

Некалі, мабыць, прычакаем тае пары, калі пачнуць вырабляць папяросы не такія шкодныя, як цяпер, бо яны ў нас прымітыўныя: нешта накшталт самагоннай гарэлкі, самагонкі, зусім атрутнай. Ну, шкодзяць папяросы. Хто ж кажа, што не шкодзяць? Але кураць іх, курылі і будуць курыць. Так, як пілі, п'юць і будуць піць, а ўся справа ў меры, у памяркоўнасці. Курылі і кураць правадыры народаў, палітыкі, акцёры, лекары, пісьменнікі і міністры, у іх ліку і міністры аховы здароўя, пра якіх таксама можна сказаць, што не хапае ім моцнае волі, пастановы. Ёсць старыя, якія ўсё жыццё курылі не нейкія папяросікі слабыя, але... самасад, махорку! І жывуць, і дажываюць амаль сотні гадоў.

Курэнне здароўя не мацуе, гэта так. Але, як бачым, не ўсім яно і так страшэнна шкодзіць. Напэўна шкоднае яно для тых, хто курыць папяросу за папяросаю, па сорак і шэсцьдзесят штук у суткі, і ўначы яны ўстаюць, каб пакурыць. Аднак, і сярод такіх бываюць людцы з „конскім здароўем" і аніякая хвароба іх не пакоціць. Мая бабуля курыла люльку, піла моцны, ажно чорны, чай і пражыла дакладна сто два гады. Чую, чыйсьці дзед курыў такую махорыцу, што ад яе дыму мухі на ляту падалі і здыхалі, і нічога з ім не здарылася, дажыў такой старасці, пра якую сёння ў газетах пішуць як пра сенсацыю.

Я сам куру ўжо сорак пяць гадоў, напіваюся чаю і кавы, і ніколі лекары не сказалі мне, каб я не курыў і не піў гэткае

(Працяг на стар. 3)

ЖАДАЮ ЖЫЦЦЯ Ў МІРЫ І ДРУЖБЕ

РАЗМОВА З АКАДЭМІКАМ МІКАЛАЕМ БІРЫЛАМ З АКАДЭМІІ НАВУК БССР

Было нам прыемна бачыць і чуць, што сярод студэнтаў, ды і не толькі сярод іх, выступае значнае зацікаўленне Савецкім Саюзам і што нашы інфармацыі аб ім успрымаюцца з увагай і сімпатыяй.

Маё прабыванне ў Польшчы важнае для мяне яшчэ і з тае прычыны, што мне разам з праф. А. Абрэмбскай-Яблонскай давялося быць рэдактарам польска-беларускага слоўніка, які да сёння добра служыць усім тым, хто цікавіцца беларускай мовай у Польшчы і польскай у Беларусі.

Пытанне: Трыццаць адзін год таму назад Вы былі запрошаны як выкладчык беларускай мовы на Кафедру беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Як сёння з перспектывы больш трыццаці гадоў ацэньваеце гэты факт?

Адказ: Цяжка паверыць, што ад моманту нашага першага прыезду ў Польшчу прайшло ўжо болей 30 гадоў. Хачу падкрэсліць, што двухгадовае знаходжанне маё ў Варшаўскім універсітэце мела вялікі ўплыў на мае навуковыя інтарэсы. Справа ў тым, што як у мінулым, так і сёння польскія вучоныя мелі і маюць вялікія дасягненні ў галіне анамастыкі. Гэты высокі ўзровень польскай анамастыкі быў для мяне творчым, інспіратарскім фактарам, які ўплываў на мае навуковыя пошукі.

Вяртаючыся да пачатку Кафедры беларускай філалогіі ў Варшаўскім універсітэце, магу сказаць, што ў арганізацыі гэтай дыдактычна-навуковай установы вялікія заслугі палажыла праф. А. Абрэмбская-Яблонская, якая мела непасрэднае дачыненне да запрашэння мяне і гісторыка літаратуры Васіля Тарасава ў Варшаўскі універсітэт. Хачу сказаць і тое, што студэнты, з якімі нам давялося мець дачыненне, былі добра падрыхтаваны і праяўлялі многа добрай волі і энергіі ў дыдактычным працэсе.

Зразумела, што першыя тыдні не былі для нас лёгкія. Многае з польскай тагачаснай рэчаіснасці было незразумелае і дзіўнае. Параўнаўча хутка, аднак, прыжыліся мы і наблізіліся да гэтай рэчаіснасці, не адступаючы, зразумела, ад сваіх поглядаў і прынцыпаў.

Пытанне: Наколькі мне вядома, апрача Варшавы Вы 30 гадоў таму назад часта бывалі і ў Беластоку. Якія ўспаміны асталіся ў Вас ад гэтых візітаў?

Адказ: Былі гэта для мяне візіты вельмі важныя. Справа ў тым, што я ведаў аб існаванні беларускай нацыянальнай меншасці ў Народнай Польшчы, але ніколі не меў з ёю кантактаў. Нашы частыя выезды ў Беласток якраз спрыялі такім кантактам. Справа ў тым, што ў Беластоку мы выкладалі беларускую мову і беларускую літаратуру на беларускай секцыі Настаўніцкай студыі. І гэта давала нам магчымасць азнаёміцца са справай беларускай асветы ва ўсходняй Беласточчыне.

Апрача гэтага, мы не раз сустракаліся з дзеячамі Беларускага грамадска-культурнага таварыства, з супрацоўнікамі „Нівы" і з членамі літаратурнай групы, якая тады існавала пры „Ніве". Зразумела, што як у Беларускім таварыстве, так і ў „Ніве" ды і ў дзейнасці пачынаючых літаратараў адлюстроўваліся розныя

(Працяг на стар. 2)

НА мяжы

АБ „АНТЫСЕМІЦЕ“

Руская філалогія, якую я болей як трыццаць гадоў таму назад вывучаў у Лодзінскім універсітэце, была свайго роду зборам Багародзіцы. Былі сярод нас і зусім маладыя і зусім пажылыя, скажам, пяцідзесяцігадовыя студэнты. Разнароднасць праяўлялася і ў нацыянальнасці студэнтаў. Былі сярод нас беларусы, палякі і яўрэі. Стракатасць выступала і ў веравызнанні: каталікі, праваслаўныя, старонікі іудаізму і вялікая група атэістаў. Падабалася мне тое, што нашы спрэчкі па сутнасці ніколі не пераходзілі ў вострыя канфлікты. Наадварот, панавала атмасфера поўнай талерантнасці, у якой ніхто не адважыўся б сваёй нацыянальнасці ці свайго веравызнання паставіць па-над іншымі. І ўсё ж такі ў гэтым, здавалася б, бесканфліктным клімаце, нарадзіўся адзін вельмі важны, а пры гэтым вельмі смешны канфлікт. Смешнасць яго была ў тым, што разыграўся ён паміж прадстаўнікамі той самай нацыянальнасці.

Адной з нашых студэнтак была пані Повал... — савецкая грамадзянка, якая выйшла замуж за паляка і прыехала з СССР у Польшчу на сталае жыхарства. Быў у нас таксама студэнт, які называўся Ёахімак. Ён у часе вайны знаходзіўся на эміграцыі ў СССР. Ёахімак быў вялікім эгацэнтрыкам і дзіваком. Вельмі часта апавядаў нам розныя небыліцы, звязаныя з яго знаходжаннем у Савецкім Саюзе. Запамяталася мне яго апавяданне аб тым, што ён на вышыні 5000 метраў над узроўнем мора на ледавіку Федчанкі танцаваў лезгінку і зляцеў у шчыліну глыбінёй 400 метраў. Аднак нічога з ім не здарылася, бо падцяжкамі ён зачапіўся за каменны выступ і выкарабкаўся зноў на паверхню. Ёахімак прызна адносіўся да групы беларусаў, якія былі на русістыцы Лодзінскага універсітэта, у тым ліку і да мяне.

Невядома чаму, але паўстаў востры канфлікт паміж паняй Повал... і Ёахімкам. Пані Повал... не толькі вельмі часта нападала на Ёахімка на вачах студэнтаў, але ў канцы канцоў пайшла да дэкана і прад'явіла ў адрас Ёахімка нейкія вялікія прэтэнзіі. Якія — мы не ведалі. У тых часах, калі дэкан клікаў да сябе студэнта ў нейкай непрыемнай справе, дык гэта была свайго роду падзея. Што там гаварыць, але такіх „запросін“ да дэкана ўсе мы баяліся, як агню. Ёахімак быў аднак выключэннем. Направа і налева расказваў аб тым, што ідзе да дэкана і што ён не баіцца ніякіх абвінавачанняў „starej małpy Pował...“ Усе мы вельмі чакалі дня, у якім Ёахімак пойдзе да дэкана. Як выглядаў гэты візіт, я дакладна ведаю, бо дэкан пакліказ і мяне як прадстаўніка Саюза польскай моладзі. Вось прыблізны запіс гэтай размовы:

Дэкан: Пане Ёахімак, я паклі-

(Працяг на стар. 6)

(Працяг са стар. 1)

праявы беларускай актыўнасці ў Народнай Польшчы. Думаю, што наша дапамога ў падрыхтоўцы беларускіх настаўнікаў і мовазнаўчыя ды літаратуразнаўчыя парады для беларускіх аўтараў мелі пэўнае значэнне для першых і другіх, а тым самым і для ўсёй беларускай меншасці.

Пытанне: Пасля двухгадовага знаходжання ў Польшчы Вы некалькі разоў у розныя перыяды прыязджалі ў Польшчу. Якія былі мэты гэтых прыездаў?

Адказ: Прыязджаў я прыблізна чатыры-пяць разоў. Усе гэтыя прыезды былі вынікамі разнародных форм польска-савецкага навуковага супрацоўніцтва. Гэтым разам, для прыкладу, я прыехаў разам з намеснікам дырэктара Інстытута мовазнаўства Акадэміі навук БССР А. Падлужным у сувязі з апрацоўкай Агульнаславянскага моўнага атласа.

Кожны такі прыезд з навуковага пункту гледжання вельмі карысны. Дае ён магчымасць канфрантаваць, параўноўваць, урэшце каардынаваць нашы дасягненні, вопыт і планы.

Калі не лічыць сённяшняга прыезду, дык апошні раз я быў у Варшаве ў 1982 годзе. Тады адчувалася ва ўсім напружанасць і трывога. Вядома, што было гэта звязана з дзейнасцю тых грозных сіл, якія ўзнялі руку на сацыялістычныя заваёвы Народнай Польшчы. Вельмі мяне цешыць, што сёння адчуваецца на вуліцах Варшавы, ды і сярод знаёмых, настрой супакаення і працы. Хочацца верыць, што і ў будучым будзе дамінаваць у вашай краіне атмасфера творчых пошукаў, працы і спакою.

Узрушыў мяне візіт на Кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, якая сёння знаходзіцца ў іншым месцы Варшавы, але так, як і 30 гадоў таму назад, вядзе няспынную работу над падрыхтоўкай новых пакаленняў беларусістаў, а пры гэтым займаецца паважнай навуковай дзейнасцю. Хацелася б пажадаць супрацоўнікам Кафедры і яе студэнтам плённасці і поспехаў у іх працы.

Пытанне: Скажыце, калі ласка, аб сваёй актуальнай навуковай дзейнасці.

Адказ: Працую ў Інстытуце мовазнаўства Акадэміі навук БССР. Займаюся прынамсі некалькімі галінамі мовазнаўства. Першая з іх гэта анамастыка. У апошнія гады апублікаваў я тры тамы Беларускай антрапанімії і многа артыкулаў.

Займаюся таксама пытаннямі культуры беларускай літара-

турнай мовы. Калектыў, які дзейнічае пад маім кіраўніцтвам, падрыхтаваў і выдаў двухтомную Беларускую граматыку (1986-1987) і Слоўнік беларускай мовы (1987), які налічвае каля ста дваццаці тысяч слоў.

Думаю, што гэтыя работы будуць спрыяць далейшаму павышэнню ўзроўню культуры беларускай літаратурнай мовы. Стануцца карыснымі дапаможнікамі для тых, хто карыстаецца беларускай мовай у пісьмовай і вуснай форме як у БССР, так і па-за яе межамі.

Пытанне: Як сябе адчувае чалавек, які ў мінулым быў селянінам, а сёння стаў акадэмікам?

Адказ: Думаю, што так, як і любы спецыяліст з любой галіны культуры ці гаспадаркі. Адчуваю сябе сынам роднай зямлі і роднага народа, у адносінах да якіх маю акрэсленыя абавязкі. Стараюся не парываць сувязей з вёскай, хоць сённяшняя вёска зусім іншая, чым тая, з якою было звязана маё дзяцінства і маладосць. Адным з маіх навуковых зацікаўленняў з'яўляецца дыялекталогія і яна мяне, акадэміка, моцна звязвае з любым селянінам.

Пытанне: У Вас вельмі моднае цяпер слова „перабудова“. Што яно абазначае ў Вашым навуковым жыцці і ў жыцці Вашай навуковай установы?

Адказ: Абазначае неабходнасць безупыннага прыслухоўвацца да пульсу жыцця. Абазначае самакрытыцызм у адносінах да зробленага. Абазначае безупынны пошук новых магчымасцей, новых шляхоў, новых вырашэнняў, якія максімальна набліжалі б навуку да народных патрэб і патрэб нашай сацыялістычнай дзяржавы.

Пытанне: Што Вы хацелі б сказаць чытачам „Нівы“?

Адказ: Студэнтам хацеў бы пажадаць поспехаў у вучобе, актыўнасці ў грамадскай дзейнасці і поспехаў у працы пасля заканчэння універсітэта. Хацелася б, каб выбраны імі напрамак прынёс ім задавальненне, а грамадству карысць.

Беларусам усходняй Беласточчыны — плёну ў працы, радасці з дзяцей і выхавання іх у духу вернасці родным традыцыям, якія будуць аставацца ў гармоніі з патрэбамі сацыялістычнай дзяржавы.

Тыднёвіку „Ніва“ і літаратурнаму аб'яднанню „Белавежа“ — удачы ў родным слове і ўсё шырэйшага кола чытачоў.

Усім жадаю жыцця ў міры і дружбе.

Размаўляў А. Баршчэўскі

Зрэпарцёрскіх запісак

ЭНТУЗІЯСТЫ З БЕЛЬСКА

Ёсць нагода, каб расказаць аб энтузіястах нашай даўняй матэрыяльнай і культурнай спадчыны, якія пражываюць у Бельску. Многа гадоў вось змагаемся мы ўжо за свой беларускі музей, які ўвекавечыў бы багатую культурную і бытавую спадчыну нашага народа. Наведаўшы ў пачатку чэрвеня гэтага года Бельск-Падляшскі, пераканаўся я яшчэ раз, што сапраўды варта актывізаваць нашы намаганні дзеля трывалага захавання экспанатаў, што засталіся пасля нашых бацькоў і дзядуляў, усяго таго простага і прыгожага, у што яны апраналіся, у чым рыхтавалі сабе ежу, з чым ішлі ў поле і як намагаліся аблегчыць сабе працу. Гэты колішні посуд, гэтыя колішнія прылады яшчэ там-сям валяюцца па розных закутках старых і занядбаных панадворкаў, у каморах, сенцах, на гары часта апусцелых ужо хат... Трэба толькі энтузіястаў высакароднай справы, якім захацелася б пайсці па вёсках, папытаць розных цётак і бабуляў, папрасіць у іх дазволу...

Багатую выстаўку наладзілі ў сваім клубе актывісты Бельскага аддзела БГКТ. Найбольш тут пастараліся члены калектыву „Парнас“, сярод якіх ёсць і Эва Бэзюк (на здымку).

У Бельску знайшліся такія энтузіясты. Гэта перш за ўсё члены самадзейнага эстрадна-тэатральнага калектыву „Парнас“ ды іх сябры: **Мікалай Фіёнік**, які рэкамендуецца як Сахарэвіч, **Эля Бэзюк, Марэк Тапалеўскі, Славік Філіпюк, Вадзім Кавальскі**, а таксама і **Марыля Базылюк**, настаўніца, якая вучыць дзяцей беларускай мове ў вёсцы Кленікі.

Бельск-Падляшскі рыхтаваўся да чарговых сваіх „дзён“, якія сёлета былі наладжаны ад 3 па 7 чэрвеня. Нашы сябры, беларусы з Бельска, таксама рашылі паказаць, што яны не выпалі сароцы з-пад хваста.

(Працяг на стар. 4)

УЛАДЫКА-БЕЛАРУС З КРАСНАГА СЯЛА

У Кленікі заехаў я на Узнясенне. Праехаў праз усю гэтую вялікую вёску, такую чыстую, акуратную (думаю, што не толькі ў святочны дзень). Усюды поўна народу, а найбольш каля царквы. Вельмі беларуская мясцовасць. І зямля добрая, ураджайная. На жаль, як і ўсюды ў нас, гаспадароў штораз менш, а рэнтыстаў штораз больш. Кленікі маюць двух солтысаў, адзін не даў бы рады. Але, відаць, недалёкі той час, калі і аднаго даволі будзе. Ворнае зямлі ўжо ўсяго каля двухсот гектараў, каля дваццаці гектараў лесу і няцэлых восемдзесят — лугоў.

Пажарнікі някепска арганізаваліся, усіх іх трыццаць адзін чалавек, маюць сваю пажарную машыну „Стар-200“.

Шкада, што гурток Беларускага таварыства ў Кленіках існуе толькі на паперы. Чаму так? Кленіцкія людзі надта любяць усё беларускае, памятаюць, калі хто ў іхняй мясцовасці быў — калі хор які-сьці, калі беларускі пісьменнік. Яны чытаюць у „Ніве“ пра бельскі калектыў „Васілёчкі“ і хацелі б убачыць ды паслухаць яго ў сябе. Хочуць вітаць і пісьменнікаў — Алеся Барскага (быў некалі ў іх), Сакрата Яновіча, Надзю Артымовіч. Гэта ўсё яшчэ рэдкая ў вясковых людзей цяга да роднай культуры, да кніжкі на беларускай мове.

Ёсць і тыповыя прэтэнзіі: махлююць з класіфікацыяй малака! А ў Кленіках даюць яго пакуль нямала, адзін Мікалай Кобец — сто семдзесят літраў у дзень, а Уладзімір Тапалянскі нават дзвесце пяцьдзесят. Трэба зацікавіць кантрольныя ўлады тым, ці праўда гэта, што „надуваюць“ кленіцкіх гаспадароў на кленіцкім малочным пункце...

У мясцовай бібліятэцы больш васьмі тысяч кніжак, але беларускіх усяго дзвесце пятнаццаць (дакладна падлічылі). Да смешнага мала. І злосць, і плач ад таго, што ўсяго няцэлыя тры працэнты кніжак на беларускай мове ў такой культурнай вёсцы!

Не веру я ў смерць Кленікаў. Вялікія яны і заможныя, і не павінна ўцякаць адсюль у Беласток моладзь. Тут праводзяць водаправод, за вялікія сумы грошай, і басейн будзе для пойкі кароў, бо гадоўля буйная. Будзе тут басейн і для купання, каб людзі маглі адпачыць ля вады.

Пропаведзь уладыкі ўсе слухалі з увагай.

Калі пачуў я званы на крэсны ход вакол царквы, пайшоў пабачыць госця з Савецкага Саюза, уладыку Афанасія. Ён прыбыў сюды аж з горада Перм каля Урала. А сам ён родам з Беласточчыны, з Краснага Сяла. Беларус ён. Народу сабралася мноства многае, тлум неагляднЫ! Слухалі надзвычайнай пропаведзі ўладыкі. Сказаў крыху і пра сябе, пра свой лёс. У вайну ўсё прапала і згарэла ў яго бацькоў. Пераехалі ў Слонім. Там, калі стаў дарослым, паступіў у вядомы Жыровіцкі манастыр, што ў дзесяці кіламетрах ад Слоніма. Затым закончыў Маскоўскую духоўную семінарыю. За добрую навуку прынялі яго ў Духоўную акадэмію. Перад тым я як стаў манахам, называўся Аляксандр Кудзюк. Наведаў свае родныя мясціны, успомніў былое.

Пасля народ пачаў разыходзіцца, свята канчалася, і я пайшоў да сваіх знаёмых у Кленіках. Наведаў пастаянную чытачку „Нівы“ Ніну Кацючук, якая выпісвае наш часопіс ад самага пачатку. Нумары „Нівы“ захоўвае яна ў каробках, бадай у пяці ўжо, бо столькі назбіралася за гэтыя гады.

Пачуў я мясцовую легенду. У маёнтку каля Кленік, у такой хатцы пад лесам, жыла калісь чарадзейка з сынам. Паблізу працякала рэчка, бралася яна з вялікага балота ў бок Гукавіч. Рэчка была глыбокая і рыбная. Дзеці купаліся ў ёй і дарослыя. Сын чарадзейкі таксама плаваў у рэчцы, добра ўмеў ён плаваць. У адзін дзень, калі бура ішла з грымотамі, ён захацеў паказаць сябрам свой спрыт. І так нырнуў ён у рэчку тую, што больш і не выплыў. Чарадзейка страшна плакала па сыне і кляла рэчку. Яна і пракляла яе, рэчка пачала высыхаць і высахла. На яе месцы луг зрабіўся, і сёння называюць яго Чарадзейскім лугам.

Андрэй Гаўрылюк
Фота аўтара

Кленікі на Узнясенне.

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ

ЖАРТ КАНАЛІІ

Мне як вартаўніку на чыгунцы давялося пільнаваць вагоны. На начной змене, вядома, як бывае: дзяжурны руху крыху задрамаў, стрэлачнік захроп у шапку. І мяне сон пахіліў, але так вельмі я не здаваўся: то ў дзяжурцы пасяджу, то на двор выйду і ўздоўж вагонаў прайдуся. Пунктуальна а другой гадзіне ночы ехаў пад канвоем эшалон цяжкагружаных вагонаў. Машыніст затармазіў паравоз, і я ўбачыў, як сышоў з яго па сходках добра знаёмы мне чалавек. Убег ён у дзяжурку, у якой, чую, як не крыкне: „Гэта так вы робіце!? Спіцё сабе, а на чыгунцы ляжыць зарэзаны чалавек і чым вы цяпер апраўдаецеся, што невінаватыя?“

Беганіна, якая пачалася пасля гэтага, была проста дзікай! Усе патрухалі з фанарамі-ліхтарамі на рэйкі, давай з панікай выглядаць, дзе той нябожчык, але аніякага нябожчыка не знайшлі. І машыніст нарагатаўся з іхняга перапалоху, гэта быў яго такі жарт, ад якога валасы падымаюцца пад шапкаю! Нашы людзі любяць жарты каналіі.

Дзяжурны руху, расхадзіўшыся, бы той бобік, спушчаны з увязі, падбег да мяне:

— Ты, а ў цябе ўсё ў парадку?!

— Усё! — пракрычаў і я яму.

— Хадзі ў дзяжурку, і я пазваню, куды трэба.

Я пайшоў, думаючы, куды гэта ён званіць будзе. Калі дзяжурны пачаў званіць па тэлефоне, я зразумеў, што ў яго галаве „не ўсе дома“. Гэта здзівіла мяне, а потым і напалохала: ён прывар'яцеў ад жарту машыніста. У стрэлачніка таксама лекацелі рукі, але цяжка было адчуць, ці і ён яшчэ не вар'ят, бо нікуды не званіў і нічога не гаварыў.

Дзяжурны загаварыў у тэлефон:

— Пытаеце, хто звоніць? Звоніць да вас забойца людзей, я зараз выражу ўсю станцыю, у мяне доўгі нож у руках і, калі вы мяне не паслухаеце, то і вас я зарэжу, купляйце сабе месца на могілках, каштуе дваццаць пяць тысяч...

Я, доўга не чакаючы, паімчаў без духу да другога тэлефона, што ў суседнім будынку, каб выклікаць хуткую дапамогу са здаравезнымі санітарамі. Я кляў таго машыніста, і даў сабе слова, што паб'ю яму морду за такія жарты. Толькі дурань робіць жарты са смерці. Жарт каналіі!

Аўрора

(Працяг са стар. 1)

мацаты. „Калі любіце піць чай і каву, дык, відаць, яны вам не шкодзяць, — казалі. — А папяросікі лепей курыць не больш дзесяці-пятнаццаці ў дзень, такой колькасці іх ваша здароўе не адчуе“.

Пытанне: чаму я куру? Чаму іншыя кураць? Бывае, што кураць тыя асобы, у якіх нізкі крывяны ціск, а папяросы паляпшаюць гэты ціск, павышаюць. Гэта ж датычыць і чаю ці кавы, пасля якіх з'яўляецца лепшае самаадчуванне, большая актыўнасць. З каваю цяпер горш, бо цяжка купіць яе, але чай ёсць, ну, і папяросы. Павышае крывяны ціск і алкаголь, але яго шкоднасць арганізму вельмі вялікая, не кажучы ўжо пра цану бутэлькі. І прывыкнуць да алкаголю куды лягчэй!

Калі хто цікавіцца сваім здароўем, дык ведае, што маючы нізкі ціск крыві, не трэба есці цыбулі і часнаку. Чалавек робіцца тады разлезлы, сонны праз цэлы дзень, нічога яму не хочацца, і ўсё кідае яго ў холад. Трэба гімнастыкі, трэба нізка класці падушку, калі ідзем спаць. А нават у цёплых шкарпэтках спаць. А курцам мая парада: не курыць перад снеданнем ані ў час фізічнай працы, не дакурваць папяросу да канца, не курыць нервова, не занадта глыбока ўдыхаць дым, курыць толькі адзін гатунак папяросаў, найлепей на свежым паветры. Добра заўсёды мець папяросы з сабою, бо калі іх якраз няма, тады мацней цягне закурыць. Закурыўшы, не зацягвацца часта, лічыць, што курыце для прыемнасці, быццам цукерку жуючу, а не з патрэбы. Вучоныя супроць таго, каб курэц адразу кідаў курыць, гэта нядобра адчуе сэрца і цэлы арганізм, дарэчы кажучы. Трэба кідаць курыць пастунова. Курэнне — гэта не наркаманія, як хацелі б гэтага фанатыкі антынікатынізму. А жанчынам пацалункі курцоў не перашкаджаюць, я ніколі гэтага не заўважыў, ані мае знаёмыя, хаця заўважылі гэта Барскі і Панфілюк (яны нас больш палохаюць, чым праўду кажуць). Ведаю, чаму: самі не кураць, дык не цікавіліся яны ўсур'ёз нікатынізмам, ведаюць столькі, колькі пачулі ад кагосьці або ў газетцы якой прачыталі, скажам, прапаганду антынікатыністаў. Я не супроць антынікатыністаў, я супроць мала сур'ёзнай і мала рэальнай трактоўкі гэтага пытання.

Нават хлеб пашкодзіць, калі яго замнога наясіся. Трэба ўсім карыстацца, усё ёсць для людзей, але карыстацца трэба памяркоўна. Але гэта ўжо датычыць культуры чалавека, як культураю ёсць тое, каб курэц ведаў, дзе можа ён закурыць, а дзе проста не павінен. Чыстая дурнота — гвалтам забараняць курыць, як гэта ў нас цяпер здараецца, што забаронена курыць нават на перонах вакзалаў. Гэта ж абражае годнасць, ствараецца вакол курцоў настрой ненармальнасці. Хоць ты ў падполле якое ідзі!

Рышард Бутайла

РАЗВАРУШЫЛІСЯ СЭРЦЫ НАШЫ

На з'ездзе карэспандэнтаў „Нівы" я даўно не быў. Таму вырашыў абавязкова быць на гэтым, адзінаццатага чэрвеня. Пабачыцца, пагутарыць з сябрамі па пяру. Прыехаў першы, ды нават спужаўся, што мо я першым і апошнім буду тут?! На двары цёпла, пара сенакосная, касавіца ў разгары, а большасць карэспандэнтаў — гэта ж гаспадары! Калі ім час і ахвота на з'езд ехаць? Але ў той жа момант бачу, уваходзіць у рэдакцыю наш любы Дзед Кастусь (К. Пятэльскі), а зараз за ім славутая Аўрора з'явілася. Я нават трохі расчараваўся быў выглядам Аўроры, бо ўяўляў сабе яе іншай, а тут акурат такая яна, якою мне месяц назад прыснілася! Простая маладая жанчына, трошкі вышэй сярэдняга росту, і з твару нябрыдкая, але дзіўна нясмелая, што, зрэшты, і пасуе ёй. За ёю пераступіў парог рэдакцыі Фёдар Хлябіч, добры і разумны дзядзька і, як выявілася, ахвотны да разважнай гаворкі. Прыехалі Валянцін Семянюк, Ян Мордань, Андрэй Гаўрылюк, Пятро Байко і іншыя.

З'езд адбыўся ў канферэнцыйнай зале выдавецтва. Адчыніў яго намеснік галоўнага рэдактара „Нівы" Мікалай Гайдук. Прамову яго слухалі з цікавасцю і пашанаю, бо наша родная беларуская мова гучала годна і афіцыйна, што ў нас не так часта пачуеш. У сэрцы сваім я вельмі рады быў, што адчуваю сваю мову ў нічым не горшай ад іншых моваў, ад польскай. Гайдук надта разварушыў нашы сэрцы, усяліў у іх яшчэ большае пачуццё гонару за сябе, за тое, што ты беларус і карэспандэнт „Нівы"! Пасля яго выступіў наш слаўны Сакрат Яновіч, коратка і канкрэтна. Да яго выступлення нічога дадаць і нічога адняць, як кажуць, страляў у дзесятку. Сакрат як тэхнічны рэдактар прынёс з сабою свяжуткі нумар „Нівы", проста з друкарні, і раздаў усім. Падпісаў таксама сваю нашумеўшую кніжку „Беларусь, Беларусь", якую — ад імя рэдакцыі — кожнаму карэспандэнту ўручыў ён асабіста.

Была і дыскусія, хоць, можа, не столькі дыскусія, колькі выказванні. Мы не спрачаліся паміж сабою, мы гаварылі пра нашы публікацыі, пра тое, што ў іх цэльнае, а што не зусім трапнае або і памылковае. Гаварылі шчыра і натхнёна, так, як пра важнае гаворыцца ў сям'і, сярод блізкіх. Нашы карэспандэнты прыгожа гавораць культурнай беларускай моваю. Люба слухаць было не толькі Семенюка ці Морданя, у якіх мова багатая, не шэрая. Аж шкада, што яны замала пішуць у „Ніву"! Дзялілася сваімі думкамі і Аўрора, цікава і дасціпна, некаторыя аж загледзеліся на яе.

Усе выгаварыліся! Раз'язджаліся дамоў з лёгкім сэрцам ды цвёрдай пастановаю быць актыўнейшымі, чым дагэтуль.

Мікалай Панфілюк

(Працяг са стар. 2)

ЭНТУЗІЯСТЫ З БЕЛЬСКА

І старшыня Бельскага аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства, дырэктар „беларускай тройкі", значыць, пачатковай школы № 3, **Васіль Ляшчынскі,** чалавек разумны і разважлівы, запрапанаваў, каб зноў, як у мінулым годзе, наладзіць у Бельскім бэгэкатоўскім клубе этнаграфічную выстаўку. Толькі, каб была яна болей багатая і змястоўная, чым у мінулым годзе, калі цэлая выстаўка абмяжавалася сціплым этнаграфічным куточкам.

Аня Бжазоўская, штатны працаўнік Галоўнага праўлення БГКТ на Бельшчыну, накіравалася ў падбельскія вёскі, каб заахвоціць вядомых тутэйшых умельцаў узяць удзел у гэтай выстаўцы. Такім чынам **Марыя Манаховіч** і **Вера Данілін** з вёскі Аўгустова спяклі спецыяльны „каравай".

Марыя Лазавік з Сакоў падрыхтавала для бельскай выстаўкі своеасаблівы пірог, які называецца **„бусліныя лапы".** І, сапраўды, калі паглядзець на яго зверху, дык напамінае яно лапу нейкага бусла-веліканa. Аня Бжазоўская растлумачыла мне, што яе мама пякла такія пірагі спецыяльна пад **Благавешчанне.** Я, прызнацца, упершыню сустрэўся з гэтакай праявай народнай абраднасці. Яна, аднак, зразумелая і, несумненна, сваімі каранямі сягае яшчэ дахрысціянскага перыяду. Бусел заўжды прылятаў з пачаткам вясны і прыносіў чалавеку радасную вестку, быў **вестуном** усялякага „блага", значыць, **дабра.** Адсюль, мяркуем, выводзіцца і хрысціянскае *Благавешчанне*, інакш *Веставанне*, што святая дзева Марыя народзіць адкупіцеля свету. Адгэтуль таксама і вера, што буслы прыносяць дзяцей.

Зінаіда Дупікоўская, вядучая ў самадзейным кнарыдаўскім калектыве „Бярозкі", прадставіла на гэтай выстаўцы тортавую „кніжку жыцця", а **Люба Цімашук** з Сакоў адмайстравала з цеста сямейку грыбкоў, якія нічым, апрача смаку і паху, не розняцца ад маладзенькіх барававікоў.

Гэта, так сказаць, кулінарнае майстэрства нашага народа. Паказана яно на фоне каляровых дываноў і багата вышываных ручнікоў, якія тая ж Аня Бжазоўская выпрасіла для выстаўкі ад сваіх старэйшых вясковых сябровак. Апынуліся тут і вырабы яе мамы.

*

Мікалай Фіёнік са сваімі маладымі сябрамі, якіх я ўжо называў, пастараліся паказаць прылады працы нашых продкаў.

Міколка, які сябе называе Сахарэвічам, — гэта ад прозвішча ягонага дзядзькі, — адзін з тых маладых бельскіх энтузіястаў, якія даюць надзею, што беларуская нацыянальная меншасць у Польшчы не хутка яшчэ звядзецца, што ідэя служыць гэтай меншасці заўжды знойдзе сваіх прыхільнікаў. Міколка нарадзіўся, вырас і жыве ў падбельскай вёсцы **Студзіводы,** якая фактычна стала ўжо кварталам гэтага горада. Цяпер ён вучыцца ў Бельскім сельскагаспадарчым тэхнікуме. Беларускую літаратурную мову вывучыў сам, самастойна, таксама, для прыкладу, як і яго сябра **Колька Вайшковіч,** як іншыя ягоныя сябры. Жаданне пазнаць свае карэнні, ведаць, *„адкуль мы родам"*, прывяло яго да вываду, што неабходна вывучаць і ахоўваць сваю спадчыну. Даведаўся ён, між іншым, што яго дзядзька Сахарэвіч быў дзеячом Грамады ды актыўна змагаўся за свабоду і самастойнасць свайго народа. Дзядзька памёр. Засталася ягоная хата. І Мікола Сахарэвіч, карыстаючыся дапамогай сваіх бельскіх сяброў, уласнымі рукамі і на ўласны кошт пераўтварыў дзядзькаву хату ў сапраўдны музей беларускай народнай культуры. І ўсе гэтыя жорны, каробкі, жалезныя путы для коней, своеасаблівыя сякеры, качалкі, калёсы, капанькі, кашулі, спадніцы, палавікі, а нават арыгінальная драўляная барана і многія іншыя рэчы, якія можна было ўбачыць на выстаўцы ў клубе БГКТ у Бельску, у асноўным паходзяць са старадаўняй, пабудаванай у 1923 годзе ў Студзіводах, беларускай хаты Сахарэвічаў. Ужо толькі на гэтай аснове можна ладзіць музейную экспазіцыю, якая шмат чаго раскажа аб жыцці і працы беларускага насельніцтва гэтай зямлі.

І таму я ахвотна далучыўся да шматлікіх падзяк і нізкіх паклонаў, пакінутых у „Памятнай кнізе" наведвальнікамі выстаўкі. Можна толькі яшчэ выказаць надзею, што хаця частка гэтай калекцыі знойдзе сваё пачэснае і надзейнае месца ў Беларускім музеі, які зараз ствараецца ў Гайнаўцы.

Віктар Рудчык

Фота аўтара

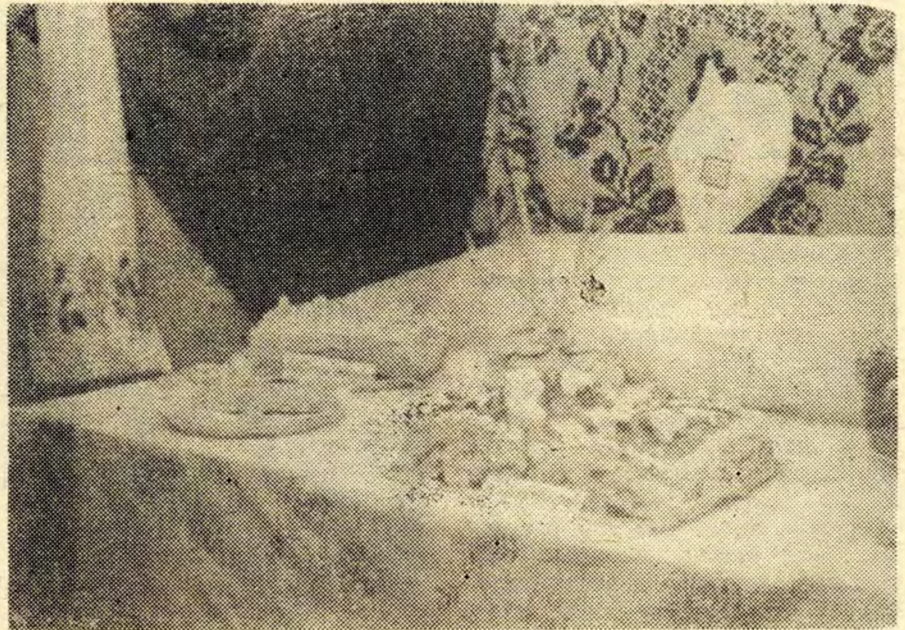

„Кніжка жыцця", каравай, бусліныя лапкі, а таксама цудоўныя дываны і ручнікі — гэта вырабы майстэрскіх рук жанчын з падбельскіх вёсак: Марыі Манаховіч, Веры Данілінай, Марыі Лазавік і Зінаіды Дупікоўскай.

СВОЙСКІЯ МАЛЮНКІ

Стары Беласток. Вуліца Мазавецкая. Мал. Уладзіслава Петрука.

СЯБРЫНА

ПРЫГОЖЫЯ ДРЭВЫ

Размова з Іаанн͏ай Целушэцкай

Міра: Ты якраз вярнулася з Прагі...

Іаанна: Ох, як там было!... Расказаць гэта... Проста цяжка пачаць, было столькі гэтага, столькі, што не ведаю, як і расказваць...

М.: Як ты туды трапіла?

І.: Наша школа (І Агульнаадукацыйны ліцэй у Беластоку) належыць да школ **Юнэска.** На ўроку польскай мовы настаўніца сказала, што з Кельцаў прыйшла інфармацыя аб конкурсе на плакат на тэму „Ахова прыроды і чалавека ў сучасным свеце“. Я вучуся ў біялагічна-хімічным класе, у нас няма прадмета мастацтва. Я намалявала дзве работы. На адным плакаце — яблыка, з якога я выразала контуры кантынентаў, якое точыць вялізны чарвяк — цывілізацыя. На другім малюнку — да зямнога шара падключаная краплёўка з пажыўнай вадкасцю. Я не спадзявалася ўзнагароды, тым больш першага месца. І ва ўзнагароду я паехала ў Прагу, у пленер, з 13 вучнямі з мастацкіх ліцэяў. Мы малявалі, хадзілі па горадзе, на дыскатэкі, пазнаёміліся з многімі людзьмі. Ой, было ўсяго! Найгорш было ўставаць а 6 гадзіне, спаць клаліся а 3... Ніхто не мог прымусіць нас да „начной цішыні“. Колькі цікавых людзей, асабліва адзін кітаец, які ўмеў гаварыць па-чэшску!

М.: Яны падобныя на тваіх сяброў з ліцэя?

І.: Вучні з мастацкага ліцэя — зусім іншыя. Больш адкрытыя. Мастакі іначай бачаць свет, звяртаюць увагу на ўнутраны свет чалавека, не на тое, што важнае для нас, дзе галоўнае — грош і „цюшкі“. Яны такія ўражлівыя!

М.: Такі ён, гэты малады мастак, з якім ты, напэўна, пазнаёмілася ў Празе?

І.: Так...

М.: Ты калісьці малявала ў „Зорку“.

І.: У „Зорку“ я малявала ў 7 класе, асабліва лясных звяроў.

М.: Ты любіла маляваць на гладкай паперы на адвароце здымкаў бацькі, Янкі Целушэцкага. Што ты аб ім скажаш?

І.: Ён вельмі ўпарты. Іншая яго рыса такая, што яшчэ пасля 10 гадзіны вечара піша на машыне. Я сама пісала ў 5 класе апавяданні, тата казаў, што нядрэнныя, але цяпер неяк не пішу.

М.: Што ты думаеш рабіць пасля ліцэя?

І.: Я толькі што скончыла 2 клас. Што я буду рабіць... Гэта, мусіць, не будзе звязана з біялогіяй ці хіміяй, выберу, пэўна, педагогіку. Шкада, што цяпер няма такіх двухгадовых педагагічных школ, у якой вучыўся тата.

Дахаты намалюю некалькі карцін. У мяне ўжо ёсць мастацкія фарбы, мальберт, падрамнік. Я хачу намаляваць нешта з роднай мамінай старонкі, тую леснічоўку, дзе жыла мама, каля Белавежскай пушчы — гэта хутар Бобінка, каля Старыны. Там вельмі прыгожыя дрэвы. А што датычыць бацькавай старонкі — год ужо я не была ў Ляўкове — на жаль, там ужо многа спустошана, лес затаптаны. А там жа такія прыгожыя дрэвы!

Гутарыла Міра Лукша

ШУКАЦЬ І ЗНАЙСЦІ

Напісаць пра Крысціну Гаўрылюк з Гайнаўкі, якая вось у маі бягучага года, здаўшы на выдатна ўсе матуральныя экзамены, закончыла Беларускі ліцэй у Гайнаўцы, мне захацелася таму, што яна, дайшоўшы да цэнтральных элімінацый у алімпіядзе нямецкай мовы, у Варшаве, перад тамашняй камісіяй, тэмай свайго выступлення ўчыніла расказ пра Беларусь і беларускасць. Заняла гэтым шостае месца і цяпер мае магчымасць без уступных экзаменаў паступіць на нямецкую філалогію ў любым універсітэце краіны.

Калі я пазваніла дырэктару ліцэя Аляксандру Іванюку, каб больш даведацца пра алімпійку, ён мне расказаў яшчэ і такое: Крысціна — выдатны лінгвіст увогуле. Прыйшла яна ў беларускі ліцэй з іншага ліцэя пасля заканчэння там трэцяга класа. У беларускім ліцэі вучылася адзін год у класе 4а і так любіла беларускую мову, што вывучыла і здала яе на выдатна. Вельмі цікавіцца беларускай гісторыяй і культурай. А за яе выступленне на цэнтральнай алімпіядзе нямецкай мовы Беларускі ліцэй у Гайнаўцы атрымаў падзяку.

Падрыхтаваў Крысціну Гаўрылюк да алімпіяды нямецкай мовы былы вучань і выпускнік Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы, цяпер выкладчык нямецкай мовы ў ліцэі Васіль Дамброўскі. Вось і ўсё. Можна толькі яшчэ дадаць, што навука з гэтага маладым такая: шукайце сябе і свайго, тады напэўна знойдзеце.

(вв)

МЕЛІЯРАЦЫЯ — ГЭТА АДВАДНЕННЕ?

Добра праведзеная меліярацыя прыносіць вялікую карысць сельскай гаспадарцы значна павялічваючы ўраджаі. Калі меліярацыя праведзена дрэнна, яна дае толькі часова добрыя вынікі.

Прадпрыемства меліярацыйных машын і транспарту ў Бельску меліяруе сёлета сялянскія палі ў былых трох паветах: у Бельскім — у раёне Аўгустова, дзе працуе пяць машын, у Гайнаўскім — у раёне Койлы-Курашава, там знаходзіцца сем машын, а таксама ў былым Сямяціцкім павеце — у раёне Мілейчыц, дзе працуе аж пятнаццаць машын. Пра ўсё гэта паінфармаваў нас інжынер-механік прадпрыемства Арсень Артысевіч. Аб размаху меліярацыйных работ, якія выконваюцца гэтым прадпрыемствам, сведчыць той факт што на працягу года меліярацыйныя машыны спальваюць 1 мільён 200 тысяч бензіну і алею. Прадпрыемства паспяхова рэалізуе інжынерскія меліярацыйныя праекты. Але, на жаль, гэтыя праекты маюць шмат недахопаў. Праектанты ў асноўным праектуюць адвадненне і лічаць меліяраваныя гектары, а мала плануюць неабходнае ўперыяд засухі навадненне. Забываючыся аб эфектыўнасці праведзенай меліярацыі, робяць яе толькі на сёння, не думаючы аб заўтрашнім лёсе зямлі.

А меліярацыя ж — не толькі адвадненне. У гэтым слове заключаны глыбокі змест.

(мх)

КАХАННЕ НА КАЗЁННАЙ УРАЧЫСТАСЦІ

У Гайнаўскім доме культуры адбылася ўрачыстасць у сувязі з трыццацігоддзем Саюза вясковай моладзі. Быў даклад. Былі ўспаміны. Выступілі самадзейныя гурткі. Вялікае брава было беларускаму тэатральнаму гуртку з Тыневічаў, які паказаў колішнія адведкі (нават і я тымі стравамі пасля ў іх паласавалася). Вельмі прыгожа спявала дзяўчынка з Сакоў.

І ўспаміны здараліся цікавыя. Адзін былы дзеяч з Хітрай гаварыў, як цяжка дабіцца добрых перспектыў на будучыню. Сельская гаспадарка цяпер як бы разгортваецца, і дзяржава шмат дапамагае, не так, як калісьці: дзяры-бяры з гаспадара! Аднак, быць гаспадаром усё менеи і менеи аплачваецца. Іншы ўспамінальнік кажа на гэтай урачысці: „Прабачце, што я тут нікога і нічога не бачу, бо я сустрэў сваё каханне, пасля пятнаццаці гадоў сустрэў...“

Выступіў і Грыша Баравік як загадчык бюро Саюза вясковай моладзі ў Гайнаўцы. Ён хацеў бы апублікаваць матэрыялы наконт трыццацігоддзя гэтай арганізацыі на Гайнаўшчыне. А гэта няпростая справа пры цяперашніх цэнах у друкарнях, недахопе адпаведнай паперы і балагане ў вытворчасці.

М. Пень

ВЯЛІКІ ДОМ ДЛЯ 46 ТЫСЯЧ

Сорак гадоў назад, у чэрвені 1947 года была арганізавана **Беластоцкая жыллёвая спулдзельня (БСМ).** Першы шматсямейны дом быў пабудаваны ля скрыжавання вуліц Ліповай і Астроўскага. На першым паверсе былі адкрыты крамы і пункты паслуг. Пасля быў першы жыллёвы пасёлак, які назвалі пасёлкам **Тысячагоддзя.**

Сёння БСМ мае 278 жылых будынкаў у шасці пасёлках. У спулдзельчых кватэрах зараз пражывае 46 тысяч чалавек. У мінулым годзе апрача васьмідзесяці жылых кватэр аддалі ў карыстанне прадшколле на 120 месц, гандлёвы павільён, які займае плошчу ў 1300 кв. метраў, а таксама памяшканні для „Орбісу“ па вул. Жаб'яй.

У пабудове знаходзяцца, між іншым, амбулаторыя з аптэкай, пачатковая школа з 24 класнымі пакоямі ды яслі на 75 месц — усе гэтыя інвестыцыі знаходзяцца на пасёлку **Беласточак** (на здымку).

У мінулым годзе каля жылых блокаў пасадзілі пяцьсот дэкаратыўных дрэўцаў і некалькі тысяч усялякіх кветак. Шматлікія работы пры добраўпарадкаванні кветкавых клумб і газонаў выканалі ў грамадскім пачыне самі жыхары паасобных пасёлкаў.

Спулдзельня мае восем пасялковых клубаў і святліц. Дзейнічае ў іх больш сотні розных мастацкіх калектываў ды ўсялякіх гурткоў зацікаўлення у якіх удзельнічае тры тысячы асоб. У галіне грамадска-выхаваўчай дзейнасці БСМ мае вялікія дасягненні. Здабыла яна высокую ацэнку кіраўніцтва Цэнтральнага саюза спулдзельчага жыллёвага будаўніцтва.

Праўленне БСМ у бліжэйшым часе плануе пабудову пасёлка Пяскі II у квадраце вуліц: Млыновай, М. Каперніка, Мазавецкай і Кардынала Вышынскага. Будзе тут каля трох тысяч кватэр.

(ЯЦ)

Фота аўтара.

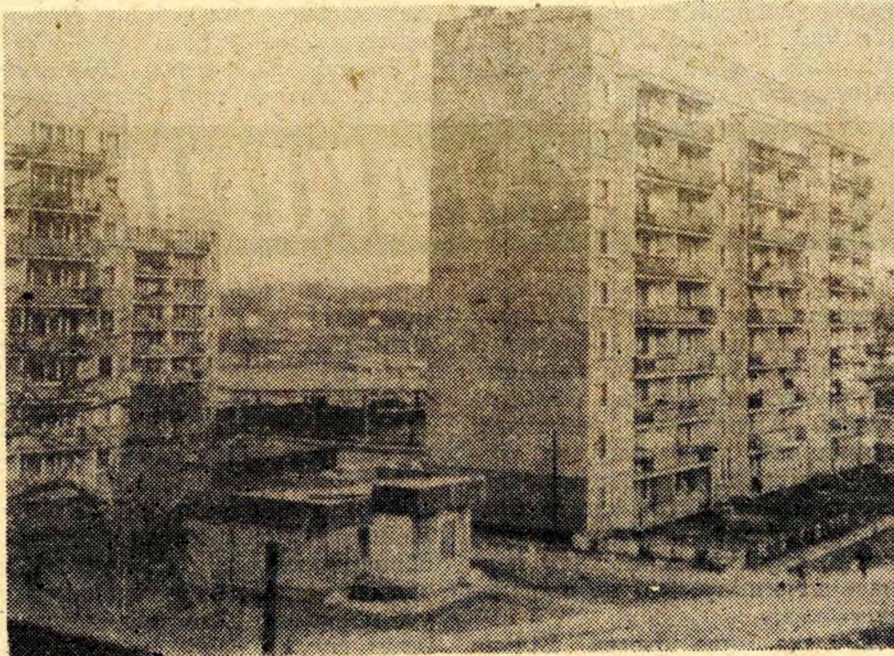

У КОЖНАГА СВОЙ ШАЛЁНЫ

Як кажуць людзі, у кожнага свой шалёны. Я хварэю на кніжкі. Жонка мая іншы раз скажа: падлога не вытрымае, заломіцца пад імі, пад гэтымі цяжэрнымі паліцамі! Я тлумачу ёй, што катастрофы не будзе. Яна возьме і прызлуе на мяне, у лоб свой пальцам пастукае, што нібы ў маім нешта не так усё... Можа і не так, падумаю я.

У мяне ёсць знаёмы музыкант, які ўсё купляе новыя акардэоны, мае іх ужо чатыры. Марыць ён пра куплю італьянскага гармоніка. Гэта быў бы пяты яго набытак. Калісьці амаль быў не купіў яго, але ўсяму крыж паставіла яго жонка. Ён гэты гармонік ужо і купіў, у куфар схаваў, ключом замкнуў, і, шчаслівы, вышаў з хаты, у краму. Жонка яго ў той час адшукала схаваны ключ, адамкнула куфар з гармонікам, схапіла яго ды гайда ў Гайнаўку, да таго чалавека, які прадаў яго. Сказала яна праўду, што яе муж хворы на сэрца, і таму шкодна яму іграць на такім інструменце. Можа ён іграць толькі на тых чатырох, не італьянскіх, не такіх дарагіх...

Што потым чаўплося паміж імі, я добра не ведаю.

М. П.

ЭЛЕКТРОНІКАЙ У КІШКІ

У Францыі прыдумана мініяцюрная пілюля, набітая электронікай. У прыватнасці зубчастае кольца, якое выступае з пілюлі пасля таго, як яе праглынуць, вымярае шлях пройдзены па кішэчніку. Аказалася, што даўжыня тонкай кішкі ў чалавека роўная не 7-8, як лічылася звычайна, а 5-6 метрам. Завышаная лічба была атрымана на трупах або пад высокім наркозам у час аперацыі. У жывога чалавека кішка злёгку скарочана.

ПРЫГОЖАЯ СТАРАСЦЬ

На адкрыццё этнаграфічнай выстаўкі ў памяшканні аддзела БГКТ з нагоды Дзён Бельска прыйшоў і былы настаўнік беларускай мовы, пенсіянер ад 1968 года Андрэй Маскалевіч. Хаця яму ўжо 86 гадоў, ён надалей цікавіцца дзейнасцю Беларускага таварыства, членам якога з'яўляецца ад 1956 года. І да сёння, як заўважае інспектар ГП БГКТ для Бельскага раёна Анна Бжазоўская, ён ніколі не забываецца аб аплочванні членскіх складчын, гэты статутовы абавязак ён выконвае штогад першы.

Андрэй Маскалевіч вядомы як нястомны грамадскі дзеяч. Праўда, у апошнія гады з увагі на свой узрост ён гэту дзейнасць значна абмежаваў. Цяпер найбольш увагі прысвячае змаганню з грамадскімі паталагічнымі з'явамі, як напрыклад, курэнне, ці п'янства. З'яўляецца ён найбольш актыўным прапагандыстам Таварыства паўсюдных ведаў у Бельску. Ад новага года да 1 чэрвеня каля 40 разоў выступаў Андрэй Маскалевіч перад большымі і меншымі аўдыторыямі, даказваючы згубнасць злоўжывання алкаголю, і больш 20 разоў гаварыў аб шкоднасці курэння.

Калі пагаварыць з Андрэем Маскалевічам на тэму здароўя, то ён наймацней падкрэслівае значэнне штодзённай гімнастыкі. У гэтым ён пераканаўся на ўласным вопыце. Ён штодзённа, ад наймаладзейшых гадоў — калі толькі займеў радыёпрыёмнік — выкарыстоўвае кожную раніцу маскоўскія і варшаўскія радыёперадачы па гімнастыцы. Пасля таго, як зробіць гімнастыку, адчувае сябе вельмі добра і таму ён перакананы, што гімнастыка робіць чалавека адпорным на розныя хваробы.

Старасць непазбежная, і нельга на яе скардзіцца ды бачыць толькі адмоўныя яе бакі. Калі Андрэй Маскалевіч пайшоў на пенсію, ён не перастаў быць чалавекам актыўным і ў жыцці надалей знаходзіць шмат каштоўнага, і цікавага, а яго жыццёвая мудрасць і вопыт, якімі можа падзяліцца з іншымі, даюць яму вялікую сатысфакцыю. Усё гэта сведчыць аб шчаслівай старасці Андрэя Маскалевіча і яго 85-гадовай жонкі.

Міхась Хмялеўскі

(Працяг са стар. 2)

АБ „АНТЫСЕМІЦЕ"

каў пана ў сувязі з вельмі паважнай справай.

Ёахімак: Пан дэкан, прашу пана занадта не пераймацца, бо гэта паважная справа, праўдападобна, акажацца смешнай справай.

Дэкан: Пане Ёахімак, прашу пана паважна трактаваць гэту справу, бо яна пагражае пану непрадбачанымі і непрыемнымі паслядоўнасцямі.

Ёахімак: Пане дэкан, можа пан быць спакойны, не думаю, каб нейкая там малпа, хаця яна гэтага і прагне, зрабіла мне нейкую непрыемнасць.

Дэкан: Пане Ёахімак, прашу з пашанай гаварыць аб троіх асобах. Тым больш, што асоба, якую вы так брыдка называеце, ставіць у адрас пана закіды, якія пану пагражаюць судом.

Ёахімак: Пане дэкан, я ведаю гэту паню і яе закіды і хачу пана дэкана запэўніць, што з прычыны гэтага даносу не будзе нічога, апрача вялікага смеху.

Дэкан: Дык я пану скажу нешта такое, чаго пан, праўдападобна, не спадзяваецца. Пані Повал... абвінавачвае пана ў антысемітызме, а гэта, як вядома, праследуецца законам і таму зусім магчыма, што пану пагражае суд.

Ёахімак: Пазволіць пан дэкан, што я крыху пасмяюся, а пасля яшчэ раз пана дэкана запэўню, што ніякага суда не будзе.

Дэкан: Калі пан не перапросіць паню Повал... і не дойдзе з ёю да згоды, дык яшчэ раз гавару, што пану пагражае суд.

Ёахімак: Яшчэ раз гавару, што ніякага суда не будзе.

Дэкан: Чаму?

Ёахімак. Таму, што пані Повал... ва ўсіх сваіх дакументах піша, што яна рускай нацыянальнасці, а я ва ўсіх сваіх дакументах пісаў, пішу і буду пісаць, што я — яўрэй. Ці ж знойдзецца, пан дэкан, на свеце такі дурны суд, які свядомага яўрэя абвінавачваў бы ў антысемітызме па прычыне даносу асобы, якая не прызнаецца да свайго яўрэйства?

Пасля сказанага Ёахімкам наступілі мінуты тры поўнага маўчання. Дэкан выразна быў збіты з панталыку. Ёахімак разбурыў поўнасцю ўсю структуру яго аргументацыі. У канцы канцоў, дэкан выціснуў з сябе:

— Пане Ёахімак, ці пан не маніць?

— Не, пане дэкан. Тое, што я гавару, знаходзіць пацвярджэнне ў дакументах.

Зноў наступіла доўгае маўчанне і пасля яго выразна збянтэжаны дэкан сцвердзіў:

— Пане Ёахімак, пераканаў мяне пан поўнасцю. Прашу трактаваць справу як нябыўшую, бо яна ў нейкай ступені і мяне кампраметуе. Маю просьбу да пана і да пана Баршчэўскага, каб вы нікому не паўтаралі таго, што тут гаварылася.

Мы паабяцалі дэкану маўчаць.

Прагну сказаць, што Ёахімак не маўчаў болей як пяць мінут і вельмі хутка ўсе даведаліся аб усёй размове і аб тым, што „stara małpa zwiła na siebie bat".

Прайшло больш як трыццаць гадоў ад гэтай гісторыі, але яна засталася ў маёй памяці. Чаму? Таму, што яна каларытная і смешная.

Алесь Барскі

НА ЖЭГЛІШЧЫ

Гэтай весткі чакалі не толькі ў Горадні ці Троках, рыхтаваліся да яе ў Полацку і Ноўгарадзе, у Варатынску на Ацэ і Курску на Сажы, Кіеве і Луцку, нават у далёкім Брацлаве на Падоллі. Разнеслі ж весць на ўзмыленых конях ганцы ў апошніх днях мая 1377 года: пасля доўгіх пакут князь Альгерд скончаўся. І надзвычай буйна разрослы род вялікага Гедыміна — дзеці, унукі і праўнукі, што апанавалі аграмадныя прасторы ад Клайпеды на Балтыйскім да Ачакова на Чорным марах, і ад Мажайска на рацэ Маскве да старажавых крэпасцяў на Вепры пад Люблінам — пацягнуўся на пахаванне ў Вільню. З'язджаліся доўга, марудна, як быццам бы прадчувалі, што гэта будзе апошняя такая ўрачыстасць.

Пахаванне, мабыць, адбылося на Ушэсце, паніхіду над адкрытай труной служыў мітрапаліт Кіпрыян у суправаджэнні некалькіх святароў у Троіцкай царкве, пабудаванай яшчэ першай жонкай нябожчыка, княгіняй Марыяй. Вакол труны палаў густы лес свечак, але і без паху вашчыны і фіміяму ніякага „духу" з труны не было чуваць: старасць і хвароба высушылі цела нябожчыка, быццам смалісты сасновы корань. Шматгалосны хор пранікнёна інтанаваў „Упакой, Госпадзі...", і на вочы панылай у суме княскай радні нагортваліся слёзы...

Калі паніхіда закончылася, мітрапаліт праводзіў труну толькі да царкоўнай брамы і там развітаўся ў кароценькім, але прачуленым слове з нябожчыкам. Аддаў яму належнае: падзякаваў, як бацьку, за апеку, узвышэнне на мітрапалічны пасад. Праслязіўся. Але за браму не выйшаў — туды, на жэглішча, яму, хрысціянскаму першасвяшчэнніку, ісці не выпадала.

Там жа, дзе рэчка Вільна ўпадае ў Вілію, на княжацкім жэглішчы, ужо ўсё было гатова. І як толькі труна стала на вяршыні ахвярнага стуса, на смалістыя палены княжыя слугі ўзвалілі перавязаных любімых нябожчыкам стаеннікаў, кінулі некалькі палонных крыжакоў са скручанымі рукамі ды нагамі, а старэнькі Альгердаў слуга не даўся звязацца — сам ускарабкаўся на стус і на каленях застыў, абхапіўшы рукамі труну свайго пана...

Заенчыў баявы рог, і Кейстут, як самы старэйшы ў родзе, узяў гарэўшую побач паходню са святым агнём і прыхіліў да смаліны. Полымя ўмомант ахапіла стус. Шуганула аж да труны — завішчэлі ахвярныя коні, зараўлі палонныя, толькі верны слуга не зварухнуўся і голасу не падаў.

Абодва сівенькія, як галубы, Кейстут і Любарт стаялі побач і, абапершыся адзін на другога, у задуме сачылі за паглынаючым усё полымем. Дзе тады луналі іхнія думкі?

Кейстут зірнуўшы на грамаду Альгердавых сыноў, што ўжо з дарослымі дзецьмі шчыльным гуртом стаялі побач, зглануў, мабыць, пра сваю не зусім удалую сямейку. Як устанавіў польскі гісторык Я. Вольф, у Кейстута было не шэсць, як падаюць летапісы, а сем сыноў: Пацірг, Вайшвіл, Вайдат, Бутаўт, Вітаўт, Таўцівіл, Зыгмунт. З іх любімцам бацькі быў Вітаўт, які, як чытаем у „Хроніцы Быхаўца", „калі праваслаўным стаў, далі імя Юрый, а калі ахрысціўся ў каталіцкую веру, тады атрымаў імя Аляксандр". З яго асобай Кейстут звязаў усю сваю надзею і ў ім бачыў свайго наследніка. Хоць найбольш яму адданы быў Пацірг — летапісны Патрыкей. С. Салаўёў у „Гісторыі Расіі", абапіраючыся на малавядомым летапісе, піша: „У 1360 годзе Альгерд, Кейстут і сын апошняга Патрыкей зышліся з вялікім магістрам на літоўскіх граніцах: бітва працягвалася ўвесь дзень, і крыжакі перамаглі. Надарэмна Кейстут намагаўся паўстрымаць уцякаючых і ўзнавіць бітву: яго звалілі з каня. Патрыкей кінуўся ў гушчу ворагаў ратаваць бацьку, але таксама быў збіты з каня, падняўся і адбіваўся датуль, па-

(Працяг са стар. 1)

ФЭСТ У МАЛІННІКАХ

На фэст прыйшлі таксама яго старэнькія бацькі. Беластоцкія харысты сардэчна ўшанавалі іх. Пасля выканання прывітальнай песні, ад імя калектыву выступіла яго арганізацыйны кіраўнік Валянціна Ласкевіч (яна і старшыня аддзела). Звярнулася яна да іх з цёплымі словамі падзякі, што вырасцілі такога сына, які ўносіць велізарны ўклад у развіццё беларускага культурнага руху на Беласточчыне, пажадала ім добрага здароўя і ўручыла кветкі. І „Каласкі“ спявалі далей, у праграме ж было больш за 30 песень! Прысутныя захапляліся нашай нястомнай салісткай Любай Гаўрылюк, спевам ветэрана вайны Юркі Налівайкі і іншых.

Салістка Іяланта Загон вучыца ў малінніцкай пачатковай школе.

Канцэрт працягваўся больш дзвюх гадзін, а людзей сабралася каля тысячы чалавек. Прыехалі яны з многіх вёсак. У фэсце ўдзельнічалі і прадстаўнікі гмінных улад Орлі: сакратар Гміннага камітэта ПАРП Аляксандр Шыманскі і сакратар Гміннай управы Канстанцін Капонаў. Яны таксама высока ацэньвалі канцэрт. А пасля канцэрта выйшла з публікі жанчына і ўсхваляваным голасам выказала вялікую падзяку „Каласкам“ „за цудоўныя нашыя беларускія песні, за глыбокія перажыванні, за духоўнае свята. Была гэта жыхарка Маліннікаў Анна Калішук.

Бацькі Сцяпана Копы.

Удзельнікі фэста.

Старшыня аддзела Янка Добаш падзякаваў усім удзельнікам мастацкай часткі, а таксама мясцовым арганізатарам за добрую падрыхтоўку фэста, які стаў сапраўдным святам беларускай песні.

Хочацца сказаць і аб тым, што ў часе фэста каля святліцы адбываліся спартыўныя гульні, быў таксама праведзены БГКТ-оўскі конкурс. Арлянскі ГС добра забяспечыў фэст некаторымі прадуктамі і напіткамі.

Арганізатары фэста з Маліннікаў запрасілі беластоцкіх харыстаў і іншых гасцей на маленькі пачастунак, які прайшоў у прыемнай і сямейнай атмасферы.

Міхась Хмялеўскі
Фота аўтара

БЕЛАРУСІКІ

1985

Antoniuk L. A., Kultura tekstu naukowego a normalizowanie terminologii naukowej w języku białoruskim. Tł. Małgorzata Leczycka. *Prasa Techniczna* 1985, nr 1, s. 23—24.

Arechwa Mikołaj, Dieła i ludi KPZB. Mińsk 1983. Rec. Bergman Aleksandra, *Przegląd Historyczny* 1985, z. 4, s. 855—859.

Arendt Kazimierz, Kupała J. — Poeta bólu i nadziei. *Okolice* 1985, nr 1, s. 79—82.

Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostocczyzny. T. 1. Wrocław 1980. Rec.: Traczuk Jerzy, *Kontrasty* 1985, nr 11, s. 43—44.

Baradulin Ryhor, Nie ma małych narodów (w). — Na Białorusi (w). Tł. Tadeusz Chróścielewski. *Pisma Literacko-Artystyczne* 1985, nr 9, s. 65—66.

Bergman Aleksandra, Sprawy białoruskie w II Rzeczypospolitej. Warszawa 1984. Rec. Szachowicz Michał, *Kontrasty* 1985, nr 4, s. 40—41; Wróbel Piotr, *Nowe Książki* 1985, nr 12, s. 128—130.

Bykau Wasil, Umarli nie cierpią. Fragm. Tł. Maria Pietkiewicz, Włodzimierz Pietkiewicz. *Literatura na Swiecie* 1985, nr 11, s. 217—267, il., rys.

Czanturija Wladimir, Architiekturnyje pamiatniki Bielorussii. Mińsk 1982. Rec. Ściepuro Marian, *Acta Universitatis Wratislaviensis nr 784 Slavica Wratislaviensia* 1985, t. 36, s. 130—133.

Czurak Maria, Komizm w białoruskiej prozie ludowej. Wrocław 1984. Rec. Sielicki Franciszek, *Lud*, t. 69: 1985, s. 315—318.

Czurak Maria, Lud białoruski Michała Federowskiego a polska bajka ludowa. *Studia Polono-Slavica-Orientalia Acta Litteraria* 1985, t. 9, s. 137—143.

Góra Stanisław, Początki powstania styczniowego na Litwie i Białorusi oraz działania oddziału Romana Rogińskiego na tych terenach w okresie od 7 lutego do 3 marca 1863 r. *Studia i Materiały do Historii Wojskowości* 1985, t. 28, s. 199-211.

Hajduk Mikołaj, Białoruskie obrzędowe pieśni narodzinowe na Białostocczyźnie. *Studia Polono-Slavica-Orientala Acta Litteraria* 1985, t. 9, s. 163—187.

Janowicz Sokrat, Srebrny jeździec. Warszawa 1984. Rec. Młodzianowska Lena, *Kontrasty* 1985, nr 7, s. 38—39.

P.C.

куль не падбеглі свае і не выручылі з бяды; але бацькі ўратаваць не змог“. Кейстут, як мы ўжо пісалі, трапіў у Мальбарк, але неўзабаве адтуль, дзякуючы Альфу, уцёк разам з ім.

Кейстут, відаць, ацаніў баявітасць і ахвярнасць Патрыкея і надаў яму Гарадзенскае княства. Аднак на гэтым найважнейшым у бацькавых уладаннях княжацкім пасадзе Патрыкей доўга не ўтрымаўся, бо неўзабаве ў Горадні бачым Вітаўта. Затое ў летапісах пад 1379 годам паяўляецца нейкі таямнічы князь Патрыкей Нарымунтавіч. Калі летапісец памылкова палічыў яго сынам пінскага князя Нарымунта-Глеба, то гэта і будзе наш Патрыкей Кейстутавіч, які, мабыць, пад націскам малодшага брата Вітаўта пакінуў княжацкі пасад у Горадні і пайшоў на службу ў Вялікі Ноўгарад і там яго бачым як ахоўніка паўночных уладанняў гэтага горада-рэспублікі — Русы, Ладагі і Нараўскага берага.

Таксама сярэдняму сыну Кейстута, прыгажуну Бутаўту, не знайшлося месца пры бацьку. Як падае сучасны польскі гісторык М. Косман: „Бутаўт... наслухаўся рыцарскіх аповесцяў пра чароўнасці далёкага свету, пра магутныя замкі, цікавых людзей і захапляючыя гульні ды патаемна ўцёк з адным сваім сябрам, ахрысціўся ў Кенігсбергу, атрымаў ад нямецкага імператара званне князя і з таго часу блукаў па Нямеччыне“. Ці ў сапраўднасці цяга да прыгодаў пазбавіла гэтага Кейстутавіча бацькаўшчыны?

Мабыць, трэба прыслухацца і да аўтара „Хронікі Быхаўца“, які паведамляе, што дакладней не названыя па імю Кейстутавы тры сыны „ў маладосці сваёй... без удзелаў... памерлі“. Такім чынам з сямі сыноў Кейстутавых на пахаванні дзядзькі Альгерда стаялі пры бацьку, мабыць, толькі два: 27-гадовы Вітаўт-Юрый і не болей як 10-12-гадовы Зыгмунт.

Не засядзеліся на бацькавым і Кейстутавы дочкі. І гэта, вядома, цешыла яго. У памяці, мабыць, усплывала першае вяселле, калі ён выдаваў сваю найстарэйшую Дануту за Януша, сына князя чэрскага Земавіта. Вяселле спраўлялі разам з хрысцінамі: Данута спачатку была ахрышчана новым імем Анна. Кумаваў славуты крыжацкі рыцар Гюнтэр фон Гогенштэйн, хітры чалавек. Пасля хрысцінаў — вяселле гучнае згулялі. Тыдзень цэлы весяліліся. Нават магутныя, непрыступныя вежы чэрскага замка здаліся лёгкімі і ўтульнымі. А два гады таму адвёў аж за Смаленск найменшую. Пры хрышчэнні далі ёй імя Марыя. Пайшла яна замуж за князя Івана, сына вялікага князя цвярскога Міхаіла. Часам цесць жартаваў, што ў яго зяць адзін: толькі за Волгай ён завецца Івашкам, а за Віслай — Янушкам.

Зводьна дагараў пахавальны стус. Цяпер Гедымінавічам належала б падацца ў замак на нараду, каб ухваліць волю нябожчыка. Але ўсе неяк не кіраваліся ў бок Замкавай гары, а падзяліліся на невялікія гурткі і гаманілі аб нечым. Першым ад'ехаў, ні з кім не развітаўшыся, найстарэйшы сын нябожчыка Альгерда — князь полацкі Андрэй. Што ж, ён лічыў сябе вельмі пакрыўджаным бацькам, бо той яшчэ пры жыцці назначыў сваім спадчыннікам на Вільні не яго, найстарэйшага, але малодшага Ягайлу — Якуба. За ім падаліся падольскія Карыятовічы, маўлялі, што ім найдалей дадому, а папраўдзе, дык гэтым ад'ездам давалі волю сваёй крыўдзе, бо лічылі, што нябожчык Альгерд бясправўна пазбавіў іх бацькавага ўдзелу — Наваградчыны — аддаў яе сваім сынам, а іх выпхнуў на Падолію. Старэнькі Любарт пацягнуўся за Карыятовічамі, мяркуючы, што яму то ўсё роўна, хто будзе княжыць у Вільні, бо ён і так мусіць ладкаваць з венгерскім Вышаградам ды польскім Кракавам, калі хоча дажыць сваіх дзён на княжацкім пасадзе ў Луцку. Іншыя таксама недзе ўбакі паразыходзіліся.

Кейстут глядзеў на гэты разлад і не спрабаваў яго сунімаць. Добра ведаў, бо штодня чуў, якія непрымірымыя супярэчлівасці ды заядлая варожасць раздзірае шматлікі род Гедымінавічаў. І цяпер увачавідкі пераконваўся, што запавет бацькі, вялікага князя Гедыміна, памірае і яго не аздаравіць ужо мальбамі ды заклікамі да яднання.

Мікола Гайдук

БЕЛАРУСКІ ФАЛЬКЛОР

ТРАКТОЎКА ПРАДМЕТАЎ, ЗВЯЗАНЫХ З ПАМЁРШЫМ

Беларусы лічылі, што многія прадметы, якімі карыстаўся пры жыцці памёршы, і рэчы, звязаныя з момантам смерці чалавека, валодалі таемнымі моцамі. Неабходна, аднак, адзначыць, што даволі часта тут выступае непаслядоўнасць, якая праяўляецца ў тым, што адзін і той жа прадмет, выкарыстаны ў розных акалічнасцях, меў выклікаць як бы супрацьстаўныя з'явы і вынікі. Такое ці іншае значэнне прадметаў, звязаных з нябожчыкам, наогул мела мясцовы характар, хаця і здараюцца такія выпадкі, што інтэрпрэтацыя акрэсленага прадмета мае амаль агульнабеларускі абсяг. Даволі шырока распаўсюджана значэнне паяскоў і істужак, якімі звязаны рукі і ногі нябожчыка і якія зніімаліся з нябожчыкаў у момант акачанення іх цела, як магічных прадметаў гарантуючых удачы і шчасце таму чалавеку, які іх носіць пры сабе. Як не дзіўна, але ў некаторых вёсках з Гайнаўшчыны і Бельшчыны такія паяскі і істужкі дзяўчаты насілі пры сабе, верачы, што яны будуць спрыяць хуткаму выхаду замуж. Такая інтэрпрэтацыя не можа не выклікаць здзіўлення хаця б з тае прычыны, што прадмет, звязаны з мёртвым, мае тут служыць аднаму з найбольш дынамічных праяваў жыцця — вяселлю. Больш лагічным з'яўлялася выкарыстоўванне паяскоў і істужак пры зубных болях. У такіх станах людзі абвязвалі імі твары. Адказваючы на пытанне, чаму гэта рабілі, гаварылі, што гэтыя рэчы могуць „забіць боль". Істужкі і паяскі жыхары многіх вёсак бралі з сабой, едучы на рынак, бо меркавалі, што яны будуць спрыяць удачным пакупкам або карыснаму продажу ўласнага тавару. А ў вёсцы Крывяцічы, напрыклад, пасвараныя паміж сабой жыхары гэтай мясцовасці, едучы або ідучы ў суд, стараліся неспадзявана для свайго праціўніка дакрануцца паяском або істужкай да яго вуснаў. Такі прыём меў адабраць праціўніку здольнасць мовы ўвогуле або выклікаць іх баламутныя выказванні перад суддзямі. Да шырока распаўсюджаных у беларускіх вёсках належыць перакананне ў тым, што шнурок, на якім павесіўся самагубца, спрыяе шчасцю і асабліва памагае гандлярам, якія займаюцца купляй і продажам коней.

У вёсцы Катлы было вельмі распаўсюджана перакананне, што нітка, якой сшывалі падушку для нябожчыка, адыгрывае вельмі станоўчую ролю ў „звязанні лёсу" маладых. Кіруючыся такім перакананнем, жыхары гэтай мясцовасці стараліся што-небудзь прышыць або зашыць у вопратку хлопца і дзяўчыны. Пасля гэтага ўжо напэўна маладыя назаўсёды спалучацца сямейным вузлом!

У гэтых жа Катлах у мінулым жанчыны, якія падазравалі сваіх мужоў у нявернасці, збіралі са свечкі, якую трымаў нябожчык у руках, акапіны воску і кідалі іх у ежу, якую спажываў муж. Мела гэта раз назаўсёды „забіць" нявернасць мужа.

У вёсцы Мора жонкі п'яніц прыносілі ў хату нябожчыка бутэльку гарэлкі і ставілі яе пад лаву, на якой ляжаў памёршы. Пасля гэтай гарэлкай частавалі мужа-п'яніцу. Такім спосабам карысталіся аднак вельмі рэдка. Было гэта звязана з меркаваннем, што такая гарэлка можа забіць у чалавеку не толькі алкагалічныя схільнасці, але забіць і самога чалавека. З гэтай прычыны такім захадам карысталіся выключна жанчыны, якія раней выпрабавалі ўсе іншыя магчымасці і сродкі.

У вёсцы Арэшкава сустракаемся з варыянтам антыалкагольнага захаду. Спецыфіка яго праяўляецца ў тым, што жонкі п'яніц ішлі на свежую магілу нябожчыка, бралі з яе крыху пяску і, не гаворачы аб гэтым мужу-п'яніцу, сыпалі пясок у кішэні яго вопраткі.

У гэтай вёсцы жанчыны, бітыя грубымі мужамі, звярталіся да сям'і нябожчыка і прасілі рукаў ад кашулі, якую меў на сабе паміраючы. Такія рукавы прышывалі да кашулі, якую насілі іх мужы. Існавала тут перакананне, што рука, на якой знаходзіцца такі рукаў, ніколі не нанясе ўдару па жывому чалавеку. Сем'і памёршых наогул ахвотна пазбываліся такіх кашуляў у сувязі з перакананнем, што калі б выпадкова з кашулі нябожчыка была пашыта вопратка для дзіцяці, дык такое дзіця ніколі не вырасла б. Па гэтай прычыне смяротныя кашулі сем'і найчасцей аддавалі жабракам або прадавалі купцам.

А. Баршчэўскі

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка! Яшчэ ў дзяцінстве лёс закінуў мяне на другі канец Польшчы. Бацькі мае пераехалі на Шлёнск, і я, вядома, паехаў разам з імі. Наша беларуская сям'я не адчувала сябе там надзвычай добра. Мы святкавалі праваслаўныя святы і не перад кім не хаваліся са сваім веравызнаннем. Бацькі мае — шчырыя беларусы і хацелі да канца астацца сабою, а мо проста не ўмелі жыць інакш. Аднак жа на працягу майго маладога жыцця я бачыў, што ўся наша сям'я адчувае нейкую адчужанасць. І я не быў там цалкам сваім, хаця меў сяброў і сябровак. Мама мая ўвесь час настайвала на тым, што мая будучая жонка павінна быць праваслаўнай беларускай. Але дзе я меў яе там знайсці?

І вось сёння справа выглядае так. Я перайшоў жыць да жанчыны, якая мне спадабалася, хаця яна не праваслаўная, на 10 год старэйшая за мяне і мае амаль дарослага сына. Мае бацькі не могуць мне да сёння гэтага дараваць, і нават справа веравызнання стала для іх менш істотнай, бо ўжо і горшыя праблемы не даюць ім спаць. Гэта ж падумаць, кажа мама, табе 35, а ёй 45! Хутка бабуляй будзе, а ты на старыя гады застанешся бабылём без жонкі і дзяцей.

Але я быў вельмі закаханы. Але вось у апошні час нешта паміж намі пачало псавацца. Я ўжо і сам не ведаю, ці гэта каханне прайшло, ці сапраўды бацькі мяне ўгаварылі. Я стаў спаглядаць на іншых дзяўчат і часам мне прыходзіць у галаву думка, што змарнаваў я гэтых сем гадоў, што мы былі разам. Але ўсё ж нешта мяне трымае каля гэтай жанчыны і, што рабіць, я ўжо і сам не ведаю, тым больш, што чалавек яна вартасны і шчыры.

Віктар

Віктар! Сапраўды, цяжкая справа. Калі каханая твая (ці экс-каханая) — чалавек вартасны і шчыры, то не можаш адплаціць ёй няўдзячнасцю і няшчырасцю. А, здавалася б, што ў такой сітуацыі то і лепш было б, каб зыркаў ты ад часу да часу на іншых дзяўчат. Можа і трапілася б, хаця не праваслаўная, дык прынамсі маладшая, з якой мог бы ты ажаніцца і мець уласных дзяцей. Але ж, калі будзеш глядзець толькі паціху на іншых дзяўчат, стаўшыся выгодным панам, якога абслугоўвае каханая калісь жанчына, то можа ўжо гэтак і застанецца да канца. Проста ўцягнешся ў гэтае жыццё, прывыкнеш да становішча і ніякіх змен ужо табе не захочацца. Так жывуць многія, нават маючы сваіх дзяцей.

А можа лепш было б, каб ты аб сваіх сумненнях пагаварыў з ёй шчыра і адкрыта? Ну так, але ж табе гэта нявыгадна! А раптам яна возьме і выганіць цябе з хаты, а ты ж не маеш дзяўчыны, да якой мог бы адыйсці, і давядзецца табе вяртацца да бацькоў?!.

Дык, можа, лепш зрабіць так адразу: пагаварыць і вярнуцца да бацькоў, а маладая дзяўчына з часам знойдзецца. Трэба толькі глянуць навокал. Калі каханне прайшло, няма чаго цягнуць ката за хвост

Сэрцайка

P.S. Хачу напомніць табе на выпадак, калі б старое каханне вярнулася (у што занадта не веру): жанчыны ў Польшчы жывуць у сярэднім на 10 гадоў даўжэй, так што маеце яшчэ шанцы дажыць разам да глыбокай старасці.

СОННІК

80

Падымацца — твой дабрабыт павышаецца.
Падэшва — праследаванне лёсам.
Пажаданні прымаць — перамены; выказваць другому — няздзейсненыя намеры.
Пажар — пакража, цябе абкрадуць — сцеражыся.
Пазбягаць каго-небудзь — клопаты.
Пазногці доўгія — даход; кароткія — страты; абрэзаць — сорам.
Пазычальня — лепш выкарыстай час.
Пазычаць — лёгкадумнасць; іншым — пашана.
Пакаваць нешта — пераезд.
Паказваць — паступаеш неразважліва.
Пакахаць — расчараванне; бачыць закаханых — патаемнае каханне.
Пакарыць звера — цяжкая праца, карысць, адзначэнне.
Пакінутым быць — шчаслівая будучыня.
Паклёпнічаць — цябе чакаюць маральныя страты.
Паклоны біць іншаму — панізіцца, стаць подлым; бачыць, як табе б'юць — павышэнне значэння.
Пакой прыгожы — удача; бедны — перабольшаныя зычанні; у вясковай хаце — дабрабыт; замятаць яго — шмат крыку пра нішто; жыць у ім — закончыць жыццё на чужыне.
Пакункі — наведанне з падарожжа.
Пакуты — цябе чакаюць непрыемнасці.
Палавыя зносіны — засмучанні і прыкрасці.
Паласкаць — абміне цябе хвароба.
Палатка — тваё палажэнне ці пасада няпэўныя.
Палатно — ачысцішся з беспадстаўнага падазрэння; купляць — павелічэнне дабрабыту.
Палац — турботы і пакуты; разбурыць — страціць уладу або значэнне; мець — табе зайздросцяць; будаваць — твая ганарыстасць будзе перашкодай для цябе.

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

Dyrekcja Zespołu Opieki Zdrowotnej w Hajnówce w odpowiedzi na pismo z dn. 20.05.1987, Nr ZO.903/4/87 dotyczące notatki prasowej w tygodniku „Niwa" — „Bez końskiego zdrowia nie ma co tu szukać" wyjaśnia co następuje:

Zespół Opieki Zdrowotnej w Hajnówce posiada Gabinet Rtg przy Przychodni Rejonowej Nr 1, który obsługuje ludność z podległego terenu w liczbie około 60 tys.

W związku z intensywną eksploatacją aparatury zdarza się, że aparat Rtg ulega uszkodzeniu. W takiej sytuacji awaria zgłaszana jest natychmiast do Zakładów Naprawczych Sprzętu Medycznego w Białymstoku, które zajmują się naprawą i konserwacją aparatury Rtg oraz wywieszana jest informacja dla pacjentów o zaistniałej awarii oraz terminie jej usunięcia.

W przypadkach nagłych i uzasadnionych względami lekarskimi wykonuje się pacjentom zamiast prześwietleń klatki piersiowej, zdjęcia Rtg.

Jednocześnie informujemy, iż w br. nastąpiła trzykrotnie awaria aparatury w pracowni Rtg.

Informujemy również, iż do dnia 1.VI.87 r. przyjęto w Gabinecie Rtg w Przychodni Rejonowej Nr 1 około 5 tys. pacjentów.

Dyrektor Zespołu
Opieki Zdrowotnej
lek. med. Wiesław Złotkowski

ЗАПРАШАЕМ

на Купалле ў ноч з 11 на 12 ліпеня (з суботы на нядзелю) ва ўрочышча Борык каля станцыі Валілы. Будуць песні, гульні, скокі — усё, як калісьці бывала!

Беластоцкі і Гарадоцкі
аддзелы БГКТ

Зорка
старонка для дзяцей

ЧЫТАЙЦЕ! на канікулы казкі! на канікулы казкі!

АЧАРАВАННЕ

З цэнтральнага агляду сёлетняга школьнага конкурсу „Беларуская песня 87" у Бельску.

Злева Эва Заброцкая з Аўгустова каля Бельска. Спявала „Дубок" і „Вы шуміце, шуміце". Рыхтавалася пад кіраўніцтвам настаўніцы беларускай мовы Веры Малішэўскай.

Уніза Мар'я Вярбіцкая з Нараўкі з песнямі „Ульяніца" і „Сядзеў камар". Рыхтавалася пад кіраўніцтвам настаўніка беларускай мовы Мікалая Варанецкага.

Васіль Вітка

ДУДАРЫК

Сеў у полі на каменьчыку,
Узяў дудку на раменьчыку.

Ду, ду, ду — дуда гудзе,
Полем водгалас ідзе.

Надакучыла іграць,
Каля дуба лёг паспаць.

Вісіць дудка на суку,
Спіць дударык на баку.

Павярнуўся дагары
І так моцна ён захроп —

Скалануўся дуб стары,
Дудка — бух у самы лоб.

Тут яму і сон не ўсон,
На ілбе гудзе ўжо гуз.

Не сабраў і трэсак ён,
Бо ад дудкі толькі друз.

Падняў хлопец паясок,
Пайшоў з плачам у лясок:

— Куды дзецца мне цяпер?
Цікаваць буду цяпер.

Спадціпка пад куст падпоўз
І цяцёрку — хоп за хвост.

З пёрка выразаў дуду:
— Ой, зайграю, загуду.

Што было, тое сплыло,
Пайду з дудкаю ў сяло.

Заканчэнне будзе.

ТРЫ ВУЗЯЛКІ

Казка

Жыў быў у бацькі з маткай сынок. З дзяцінства яго вабіла да вады. Як з дому выйдзе, дык і на сажалку — так і глядзі, што ўтопіцца. Маці карала яго, бацька таксама бярозавай кашы сынку не шкадаваў, ды нічога не дапамагала — усё хлапчук да вады цягнецца, што ў рукі ні возьме — усё ў ваду кідае. Раздораз маці шукае то лыжку, то ступу, то шапку, то чаравікі, а яны ўжо ў сажалцы плаваюць — гэта сынок караблікі пускае! А крыху падрос сынок — пачаў па сажалцы плаваць то ў карыце, то ў цабэрку. Бяда з ім, дый годзе!

І парашылі бацька з маткай — калі ўжо не адвучылі хлапчука ад вады, хай будзе марак ом.

Завялі яны сына да аднаго старога марака і папрасілі ўзяць яго ў навуку. Марак не адмовіўся... Мінуў нейкі час — прывёў марак сынка да бацькі з маткай і кажа:

— Навучыў я вашага сына ўсяму, што сам ведаў! Будзе ён добрым маракам.

На развітанне даў ён сваёму вучню шкерцік — абрэзак тонкага каната — з трыма вузялкамі.

— Хоць ты і ведаеш цяпер усе моры і ўсе вятры, — сказаў ён, — ды трэба іх не толькі ведаць, а і кіраваць імі. Калі на моры ветру няма і стаіць штыль, патрэбна мараку цярпенне, каб дачакацца, калі парусы напоўняцца ветрам. Калі бушуе вецер і на моры шторм, патрэбны мараку сіла і храбрасць, каб духам не ўпасці... Хлопец ты добры і спадабаўся мне — вось я і дару гэты шкерцік з трыма вузламі. Пакуль будзе ён у тваіх руках, — будзеш ты плаваць па марах і ў буру і ў штыль, будуць слухацца цябе і моры і вятры! Калі вецер сцішыцца, развяжы першы вузел, і падзьме табе спадарожны вецер. Калі будуць гнацца за табой піраты, — развяжы другі вузел, і ўзнімецца шторм, а тады ворагам будзе не да цябе. Калі захочаш ты ціхага мора, развяжы трэці вузел — любы шторм супакоіцца адразу ж!

І пачаў плаваць вучань старога марака на сваім караблі, і ўсю-

(Працяг на стар. 10)

Аўр'ян Дзеружынскі

ДЗІВА

Прыйшла качка
У хату з рэчкі
Напаліла хутка
Печку.
Качар —
Добры хлебапёк,
Шэсць буханак хлеба
Спёк,
Падмялі падлогу
Мышы.
Кот прынёс
Яловых шышак,
Стаў іх есці
І хваліць,
Мышак шэранькіх
Карміць.
Бык зрабіў сабе
Гняздзечка
І адразу
Знёс яечка.
Сеў і вывеў
Ён шчаня.
Качар кажа:
— Качаня.
— Качаня, —
Ўздыхнула качка, —
Толькі вые, як сабачка.

Пішуць школьнікі

АБ КАНІКУЛАХ З ДУБІЦКАЙ ШКОЛЫ

ДАРАГАЯ „ЗОРКА"

Настаўніца беларускай мовы ў Пачатковай школе ў Дубічах Царкоўных выбрала тэму: „Як кожны з нас правядзе свае канікулы?"

Я рашыла напісаць Табе, „Зорка", пісьмо і апісаць, як я правяду канікулы.

Я правяду канікулы дома. Буду памагаць маме і тату пры ўборцы сена і збожжа. Маім заданнем будзе дбаць пра чысціню агарода і парадак у хаце. Буду памагаць маме мыць пасуду, замятаць падлогу і рабіць пакупку ў магазіне. Кожную суботу з сястрой Аняй буду хадзіць па грыбы і маліны. У халодныя і пахмурныя дні я буду чытаць кнігі і аглядаць фільмы для дзяцей. У цёплыя дні будзем купацца з сяброўкамі ў вадзе і гуляць у мячык. Над вадой будзе весела і хутка будзе праходзіць час.

Калі закончыцца праца ў полі, я з мамай паедзем у горад да дзядзькі. Пабуду там некалькі дзён, куплю сабе пенал, новую сумку і сшыткі.

Я думаю, што канікулы пройдуць хутка і будуць у мяне толькі самыя прыгожыя ўражанні.

Шлю Табе, „Зорка", сардэчныя прывітанні і жадаю, каб Ты весела правяла два летнія месяцы.

Ірэна Дмітрук, вуч. IV кл. з Дубіч Царкоўных, жыве ў Тафілаўцах.

ДАРАГАЯ „ЗОРКА"

Піша да Цябе вучаніца 4 класа са школы ў Дубічах Царкоўных. Хачу Табе, „Зорка", апісаць, як я правяду летнія канікулы.

Хачу Табе, „Зорка", сказаць, што я нідзе не паеду, можа толькі ў жніўні да бабулі. У ліпені буду памагаць бацькам у полі і буду рыхтавацца да свята, калі будзе час. У канцы жніўня буду рыхтавацца ў школу. Так правяду летнія канікулы.

Зычу Табе, „Зорка", многа шчасця і хачу, каб і Ты мела вясёлыя канікулы.

Вуч. 4 кл. са школы ў Дубічах Царк.
Крыстына Карнілюк

ДАРАГАЯ „ЗОРКА"

Пішу да Цябе першы раз. Называюся Аня. Хачу Табе расказаць, як я правяду летнія канікулы.

У час канікул я паеду ў Гайнаўку. Там буду хадзіць на маражанае і на басейн. Потым з Асяй паедзем над ваду ў Дубічах Царкоўных. Будзем купацца.

Апошні месяц буду дома памагаць у гаспадарцы.

Мне выдаецца, што канікулы праводзяць добра і весела.

Віншую сваю „Зорку" і зычу,

(Працяг на стар. 10)

Ці хочаш вырасці высокі, дужы і здаровы?

ЧЫТАЙ І ПРАКТЫКУЙ!

На холадзе наша цела расце памалей, чым у цяпле. Вінавата ў гэтым група мускулаў, якія пры холадзе сціскаюцца, напружваюцца, затрымліваюць рост усяго цела. (З фізікі ведаеце, што нават стальныя рэльсы чыгункі зімою курчацца, а летам расшыраюцца).

Даказана: хто пастаянна мерзне, той і памалей расце. А хто не баіцца холаду, хто загартаваны, той добра расце ў кожную пару года.

Хочаш расці зімой і летам — гартуй сябе!

Гартавацца найлепш пачаць летам. Налі ў міску вады, тэмпература якой каля 30 градусаў. (У кожнай аптэцы можна купіць градуснік да мерання тэмпературы вады). Абмакні ў ваду мяккі ручнік, выцісні. Абатры твар, шыю, рукі, грудзі — усё цела. Потым разатрыся сухім ручніком.

Кожныя тры дні зніжай тэмпературу вады на 1 градус і давядзі яе да нармальнай тэмпературы халоднай вады ў калодзежы ці ў кране. Зімой яна бывае каля 4-6 градусаў. Не пераставай абцірацца кожны дзень. Гэта карысна таксама для агульнага твайго здароўя.

Можна гартавацца і пад душам. Таксама пачні з тэмпературы 30 градусаў, кожныя тры дні зніжай на 1 градус і давядзі да натуральнай. Увага! Стаяць пад халодным душам можна не больш 3 мінут.

Не забывай аб гартаванні горла, дыхальных дарог. Паступова прывучай сябе піць халодную ваду, дыхаць халодным паветрам.

А-Д-Г-А-Д-А-Н-К-А

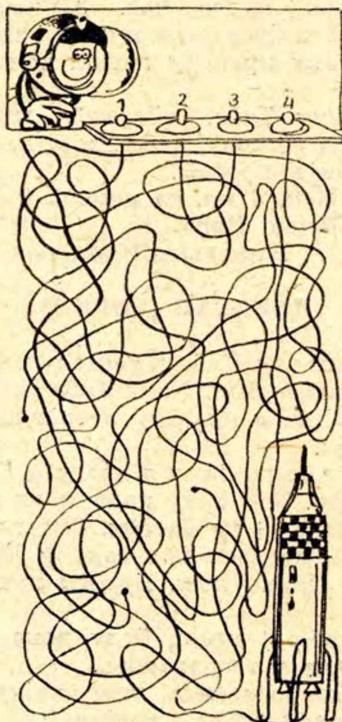

Якую кнопку павінен націснуць касманаўт, каб ракета паляцела?

(Працяг са стар. 9)

ТРЫ ВУЗЯЛКІ

ды яму дзьмулі спадарожныя вятры. І празвалі маракі нашага хлопца Шчаслівым Капітанам.

Вось аднойчы прыплыў Шчаслівы Капітан у каралеўскую сталіцу. У гавані стаяла шмат караблёў, рыхтаваліся яны выйсці ў мора. Але тут настаў такі штыль, што ніводная кропля ў моры не варухнецца, а на беразе нават ліст асіны не задрыжыць. Хочаш не хочаш, а давялося ўсім караблям застацца ў гавані. Чакаюць яны дзень, чакаюць другі, а ветру ўсё няма і няма. Сядзяць капітаны на высокай карме, пасвістваюць — вецер наклікаюць, а што ж ім яшчэ рабіць? Сядзяць капітаны, злуюцца, штыль праклінаюць.

А больш за ўсіх капітанаў наракае на свой лёс малады кароль — яму трэба ехаць у суседнюю каралеўства, а то аддадуць яго нявесту за другога. Першы дзень мінуў — кароль абяцае мех золата таму капітану, які завязе яго да нявесты. Другі дзень мінуў — абяцае кароль сваю дружбу на ўсё жыццё. Трэці дзень мінае — абяцае кароль усё каралеўства таму, хто зараз жа павязе яго да нявесты. Капітаны рады былі б і меху з золатам, і каралеўскай дружбе, і каралеўству — ды вось ветру ўсё няма! На чацвёрты дзень кароль ужо гатоў рукі на сябе налажыць, не п'е і не есць, нават не апранаецца.

Шкада стала Шчасліваму Капітану беднага караля і падрадзіўся ён завезці жаніха ў суседнае каралеўства. Развязаў ён першы вузялок на сваім шкерціку — і адразу ж узняўся моцны спадарожны вецер. Вывеў Шчаслівы Капітан свой карабель з гавані і памчаўся — толькі бураны ў розныя бакі пайшлі ад карабля.

Паспелі яны ў пару — бацька нявесты ўжо абвясціў па ўсім каралеўстве, што, калі заўтра раніцай жаніх не прыедзе, аддасць ён руку і сэрца сваёй дачкі другому.

Адгулялі тут вяселле, такое багатае і пышнае, што ўсё каралеўства паўгода ў бакі ад віна хадзіла, і застаўся малады кароль у сваёй жонкі і стаў тут каралём.

Аддаў ён Шчасліваму Капітану каралеўства свайго бацькі, і паплыў Капітан назад.

Прыплыў Шчаслівы Капітан у гавань, паставіў свой карабель на прыкол і пайшоў да старога караля — паглядзець, што і як, ды ўбачыў тут маладую дачку караля і не захацеў нікуды ехаць.

Прынцэса была прыгожая, і ў пярэдняй у караля ўвесь час тоўпіліся сваты. Але прынцэса ўсім адмаўляла: не хацела выходзіць замуж, каб не пакінуць старога бацьку аднаго. Але Шчаслівы Капітан спадабаўся ёй. І сказала яму прынцэса, што, акрамя яго, яна бачыць нікога не хоча. Прыйшлося, вядома, усім сватам з розных краін і дзяржаў вяртацца дадому ні з чым. Толькі валадар аднаго марскога вострава папрасіўся яшчэ крыху пагасціць у гэтым каралеўстве — можа, яму спадабаецца якая-небудзь другая дзяўчына.

Але валадар застаўся з благой думкай.

Ноччу ён са сваёй світай украў цудоўную прынцэсу і выйшаў у адкрытае мора на сваім хуткім караблі. Можаце сабе ўявіць, як бедавалі стары бацька кароль і Шчаслівы Капітан! Але пакуль бацька слёзы праліваў — наш Капітан ужо імчаўся на ўсіх парусах у пагоню.

(Заканчэнне ў наступным нумары)

ПАЗНАЁМІМСЯ

* * *

БССР, 222380, г. Мядзель, вул. Юбілейная, д. 19, кв. 41, Ляўшка Наталля.

* * *

БССР, 230005, г. Гродна, вул. Дзяржынскага, 101, кв. 28, Крачкоўскай Валі, 3 кл.

* * *

БССР, 230023, г. Гродна, вул. Цагляная, д. 10, кв. 2, Маліноўская Наташа, 6 кл.

* * *

БССР, 230009, г. Гродна, БЛК-44а, кв. 59, Андрэй Быльчынскі, 5 кл.

* * *

БССР, 230009, г. Гродна, вул. Болдзіка, д. 6б, кв. 40, Алена Салаўёва, 5 кл.

* * *

БССР, 230009, г. Гродна, БЛК, д. 44а кв. 31, Валера Пяцельчыц, 5 кл.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. К. Лібкнехта, 75/12, кв. 24. Наташа Макарэвіч, вучаніца 4 класа.

ЗАГАДКІ

Беленькія курачкі з-пад печы глядзяць.

Сярод балота ляжыць калода, не гніе, не сохне.

За сцяною касцяною балалайка іграе.

Пяць братоў у адну ноч нарадзіліся, і ўсе з адным імем.

Зранку ходзіць на чатырох нагах, удзень — на двух, а ўвечары — на трох.

(Адказы за тыдзень)

У дружбе з прыродай

ЯК ЗБІРАЦЬ ГРЫБЫ

Не вырывайце грыбы з ножкай. Зрэзвайце іх у корані ля самай зямлі.

Не выкручвайце цэлыя грыбы, не дасягнуўшыя 4-5 см, — гэта шкодна грыбніцы.

Запамятайце тыя дрэвы і паляны, дзе вы знайшлі грыбы, асабліва баравікі. Яны растуць на адных і тых самых месцах.

Калі знойдзеце стары баравік, непрыгодны для сушэння, разрэжце яго на часткі і раскіньце каля бярозы або дуба і накрыйце зямлёй. У наступным годзе тут паявяцца грыбы.

Звяртайце ўвагу на колер шапачак у сыраежак. Смела бярыце толькі светла-ружовыя, зялёныя і жоўтыя. Сыраежкі іншага колеру могуць быць горкія. Адна горкая сыраежка сапсуе смак усяе смажаніны.

Не раскопвайце, не разграбайце падсцілку і зямлю вакол грыбоў.

Пазнавайце грыбы паводле кніжак, пытайцеся ў вопытных грыбнікаў. Ядавіты грыб вельмі небяспечны. Помніце аб гэтым і будзьце асцярожны.

(Працяг са стар. 9)

Пішуць школьнікі

каб была яна здаровая і мела яшчэ больш пісьмаў ад дзяцей.

Анна Галёнка з кл. IV школы ў Дубічах Царк., жыве ў Тафілаўцах.

ДАРАГАЯ „ЗОРКА“

Зычу Табе ўдалых канікулаў, шчаслівых дзён! У гэтым сваім пісьме хачу расказаць, як я праводжу летнія канікулы. Першы тыдзень буду дома. Потым паеду ў Гайнаўку да цёці. Там буду хадзіць у кіно і на марожанае. Пасля прыеду дадому, буду хадзіць над возера. Буду там купацца, плаваць на водным веласіпедзе. Пад канец жніўня паеду ў Гайнаўку і буду купляць патрэбныя рэчы ў школу.

Вучань 4 кл. у Дубічах Царк. Мар'юш Анапрыюк.

*

Ад сябе „Зорка“ хоча сардэчна падзякаваць настаўніцы беларускай мовы ў Дубічах Царк. і дзецям, што напісалі такую цікавую тэму цікава і прыслалі ў рэдакцыю.

Пісьмы з Дубіцкай школы напісаны не толькі цікава, кожны з іх яшчэ і калярова размаляваны. Якіх толькі родных кветак не прыслалі „Зорцы“ на канікулы яе карэспандэнты! Дзякую сардэчна!

Жадаю, каб споўніліся пажаданні ў мары ўсіх „Зорчыных“ дзяцей і самае галоўнае „каб яна мела яшчэ больш пісьмаў ад дзяцей“.

Вясёлых і прыемных вам канікул!

ДАРАГАЯ „ЗОРАЧКА“!

Хачу з табою падзяліцца сваімі ўражаннямі з сустрэчы з беларускім пісьменнікам Васілём Петручуком.

Гэта вельмі цікавы чалавек. Расказаў нам, між іншым, аб сваім дзяцінстве. Даведаліся мы, што яго выхоўвала мачаха. Ніколі не мог наесціся да сыта, хадзіў галодны і абдзёрты. Бацькі таксама не дбалі аб яго адукацыю. Не бачылі патрэбы вучыць хлопца. Хадзіў ён у школу толькі зімою. Скончыў тры класы, але быў пільны і ўважны, таму і навучыўся крыху.

Найбольш мяне ўзрушыла апавяданне Петручука: „Смерць Бурыка“. Быў гэта такі бедны сабачка як і ён сам, пісьменнік. Забіла яго мачаха за маленькае куранятка, якое з голаду з'еў Бурык.

Пісьменнік расказаў нам таксама аб сваёй кніжцы „Пожня“, якая выйшла ўжо на польскай мове. Яе раскупілі маланкава, а нават у час друкавання пакралі. У хуткім часе яго кніжка мае выйсці на беларускай мове. Шкада, што пісьменнік не мог нам яе паказаць. Хацелася б прачытаць яе.

Хаця пісьменнік меў малы доступ да навукі, ён вельмі высока зайшоў у сваім жыцці.

Мне вельмі падабалася гэтая сустрэча. Хацелася б, каб Васіль Петручук завітаў яшчэ ў нашу школу.

Гражына Трафімюк
Пачатковая школа ў Трасцянцы

Адказ на загадкі з 27 нумара „Зоркі“.

Чалавек пішa. Галава. Рот, вочы, вушы, нос. Вочы. Вока.

Адрас рэдакцыі: „Зорка“ 15-950 Bialystok. ul Wesolowskiego 1

Piątek 10 VII — 9.00 Lato z piosenką. 9.25 „Kacperek" — film pol., „Ani słowa o szkole" — film czech. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Święto przebiśniegu". 11.35 Magazyn Domatora. 12.20 Encyklopedia Tatrzańska: „Kto odkrył Zakopane". 16.55 Pr. dnia. 17.00 Wakacje. 17.15 Teleexpress. 17.30 Wakacje. 18.40 PZU informuje. 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor Rządowy. 19.30 Dziennik. 20.00 „Święto przebiśniegu" — film czech. 21.25 Festiwal Piosenki Żołnierskiej — Kołobrzeg 87 — Koncert premier. 23.05 DT. 23.30 Z historii Wietnamu (2) „Zapomniana wojna" — serial dok. pr. franc.

Sobota 11 VII — 8.25 Pr. dnia. 8.30 Tydzień na działce. 9.00 Dla młodych widzów: „Timur i inni", „Konik Garbusek" — film anim. prod. radz. 10.30 DT. 10.40 Sobota w lesie (1). 10.45 Stare, nowe, najnowsze. 11.45 Ambasadorzy polskiego rolnictwa. 12.10 IV Przegląd Amatorskich Zespołów Estradowych. 12.50 Bariery. 13.20 Sobota w lesie (2). 13.25 Tel. koncert życzeń dla honor. krwiodawców. 13.55 Wojsk. pr. dok. — „Żołnierze". 14.25 „Wędrówki dalekie i bliskie" — „Kosmos coraz bliżej". 15.05 Antologia dramatu powszechnego: Pedro Calderon de la Barca — „Niewidzialna kochanka". 16.30 Morze wokół nas. 17.00 Sobota w lesie (3). 17.05 Los. D. Lotka. 17.15 Teleexpress. 17.30 Międzynarodowe Zawody Hippiczne — Sopot 87. 18.15 Sobota w lesie (4). 18.20 Kram. 18.50 Dobranoc. 19.00 Z kamerą wśród zwierząt. 19.20 Magnes. 19.30 Dziennik. 20.00 „Okruchy życia" — film fab. prod. franc. 21.20 Festiwal Piosenki Żołnierskiej — Kołobrzeg 87. 23.00 Sportowe rytmy tygodnia. 23.30 DT. 23.40 Kino nocne: „Eskimosce jest zimno" — film prod. węg.

Niedziela 12 VII — 7.05 TTR — s. II Zajęcia wakacyjne — Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt. 7.25 TTR — s. IV Zajęcia wakacyjne — Dyplomowe prace wdrożeniowe. 7.45 Pr. dnia. 7.50 Po gospodarsku. 8.20 Tydzień. 9.00 Kino Teleferii: „O czym szumią wierzby" — film prod. ang. „Niebieskie lato" — film prod. hiszp. 10.30 DT. 10.35 Filmowe obserw. świata. 11.25 Poranek symf. WOSPRiT „Koncert muzyki czeskiej". 12.10 Siedem anten. 12.25 Kraj za miastem. 13.20 Wszystko albo nic (1). 13.55 Tel. Koncert Życzeń. 14.40 „Nowa stolica" — film dok. 15.10 Wszystko albo nic (2). 15.45 „Przed bitwą" — wid. hist. 17.15 Teleexpress. 18.20 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Blisko, coraz bliżej" (12) — „Złota lilijka" — serial TP. 21.20 Festiwal Piosenki Żołnierskiej — Kołobrzeg 87 — Koncert galowy. 23.50 DT.

Poniedziałek 13 VII — 16.55 Pr. dnia. 17.00 Wakacje. 17.15 Teleexpress. 17.30 Wakacje. 18.50 Dobranoc. 19.00 Rozmowa na telefon. 19.05 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr TV: Maciej Zenon Bordowicz — „Scenarzyści". 20.55 Żniwa 87. 21.05 Rozmowa na telefon. 21.35 „Wesele na Kurpiach" — „Zaślubiny" — film dok. 22.10 Studio Sport. 22.40 DT.

Wtorek 14 VII — 9.00 Teleferie: „W dziewięć dni dookoła Varne'a — dzień 3". 9.30 „Kapitan Nemo" (3) — serial radz. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Pod wiatr" (3). 16.35 Pr. dnia. 16.40 Tel. Informator Wydawniczy. 17.00 Wakacje. 17.15 Teleexpress. 17.30 Wakacje. 18.50 Dobranoc. 19.00 Poczta obywatelska (1). 19.30 Dziennik. 20.00 „Pod wiatr" (3) — serial austral. 20.50 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 21.05 Tel. film dok. — „Polska w Chicago". 21.30 Poczta obywatelska (2). 22.00 Studio Sport — Uniwersjada w Zagrzebiu. 22.40 DT.

Środa 15 VII — 9.00 Krąg. 9.35 „Legendy świata" — serial prod. kanad. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Temida" — „Sprawa hrabiego Rottera". 16.45 Pr. dnia. 16.50 Los. Ex. Lotka i Super Lotka. 17.00 Wakacje. 17.15 Teleexpress. 17.30 Wakacje. 18.40 Prosty rachunek. 18.50 Dobranoc. 19.00 Gra o milion. 19.30 Dziennik. 20.00 „Temida" — „Sprawa hrabiego Rottera" — film prod. pol. 21.30 Żniwa 87. 21.40 „Ociosywanie mgły" — spotkanie z K. Koźniewskim. 21.50 Uniwersjada w Zagrzebiu. 22.35 Wyniki Totalizatora. 22.40 DT.

Czwartek 16 VII — 9.05 „Szaleństwo Majki Skowron" (4—5). 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Kaz". 16.30 Pr. dnia. 16.35 „Krzyż Grunwaldu" — wojsk. pr. hist. 17.00 Wakacje. 17.15 Teleexpress. 17.30 Wakacje. 18.50 Dobranoc. 19.00 Telespotkania. 19.30 Dziennik. 20.00 „Kaz" — serial USA. 20.50 Teraz — tyg. gosp. 21.20 „Mistrz życia" — tel. film dok. 22.10 Studio Sport — Uniwersjada w Zagrzebiu. 22.40 DT.

Bielsk Podl. Gorączka — pol. 13. Nieoczekiwana zmiana miejsc — USA 14—16.

Czeremcha Magelan powraca — rum. 15. Lekarki — NRD 18—19.

Czyże O sławie nieco inaczej — czes. Czas wilczego prawa — radz. 15—19.

Hajnówka Sprzedawca kapeluszy — fr. 13. Tanie pieniądze — pol. 14—16. Człowiek z marmuru — pol. 17—18. Rykowisko — pol. 19.

Michałowo Karate po polsku — pol. 14—16. 1941 — USA 17—19.

Mielnik Błękitny grom — USA 15—16. Piosenka za koronę — czes. 16—19.

Orla Zostańmy razem — węg. Kangur — węg. 15—19.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы, імяніны		Сонца	Месяц
	новы	стары			усх.-зах.	усх.-зах.
нядзеля	12	29	Гвальберта, Яна	Пятра і Паўла	4.28-20.54	10.03-23.23
панядзелак	13	30	Эрнеста, Малгажаты	*12 апосталаў*	4.29-20.53	11.21-23.33
аўторак	14	1	Банавентуры	*Кузьмы і Дзяміяна*	4.31-20.52	12.42-23.45
серада	15	2	Генрыха, Уладзіміра	Фоція, Ювеналія	4.32-20.51	14.06-23.59
чацвер	16	3	Еўстахія, Мар'і	Анатоля, Марка	4.33-20.50	15.35-0.17
пятніца	17	4	Аляксея, Багдана	Андрэя, Марфы	4.34-20.49	17.07-0.43
субота	18	5	Каміля, Шымана	Сяргея, Анастасія	4.36-20.48	18.38-1.00

ГАДАВІНЫ

90 гадоў таму назад

16.7.1897 г. пам. беларускі паэт-дэмакрат, адзін з пачынальнікаў новай беларускай літаратуры Янка Лучына (сапраўднае прозвішча Іван Неслухоўскі, нар. 6.7.1851 г.), упершыню выступіў у друку ў 1886 г., зборнік вершаў „Вязанка" (1903), найбольш вядомыя вершы: „Роднай старонцы", „Што думае Янка, везучы дровы ў горад", „Стары ляснік", „Сівер", „Вясна" і інш.

75 гадоў таму назад

14.7.1912 г. нар. беларускі мастак-графік Анатоль Сапетка, найбольш вядомыя работы — ілюстрацыі твораў беларускіх пісьменнікаў, у тым ліку „Новай зямлі" Я. Коласа.

45 гадоў таму назад

17.7.1942 г. пачатак славутай Сталінградскай бітвы (закончылася 2.2.1943 г.), якая мела пераломнае значэнне ў разгроме фашысцкай Германіі.

...І „ЗГОДНЭ МАКІ"

У Бельскай гміне быў праведзены традыцыйны ўжо турнір вёсак. Адбыўся ў „рухаўскім" клубе ў Кнарыдах. Спаборнічалі прадстаўнікі вёсак: Аўгустова, Ляўкі, Пілікі, Райск, Пасынкі, Плёскі, ну, і Кнарыды. Трэба было даць нейкае мастацкае відовішча, прадставіць сваю вёску і прыняць удзел у правілах змагання з пажарам. Найлепей выйшлі кнарыдаўцы, а за імі — з Плёсак і Пілікаў.

Усім прыгожа спяваў ліцэйскі калектыў „Крынічка", а таксама хор „Бярозкі" з Кнарыдаў, і гэтак жа беларускі калектыў „Згоднэ макі" з Райска. Выступілі і госці з Беластоцкай філармоніі, дырыжыраваў Эўгеніюш Савечка.

А. Гаўрылюк

БЕЛАВЕЖСКАЯ КАЎБАСА — СМЕРЦЬ!

Такіх кепскіх каўбас, як у Белавежы, я ўжо даўно не каштавала. Яны проста на вачах зелянеюць і смярдзяць. Нават палкаўшы іх у халадзільнік, назаўтра страх есці, каб не захварэць або і скончыцца, пакуль у бальніцу давязуць цябе! Адзін раз я мела такую гідкую прыгоду і цяпер зрабілася вельмі асцярожнай. Некаторыя едуць па каўбасы аж у Беласток, яны там не ашуканскія, смачнейшыя і даўжэй захоўваюцца. Бо ў Беластоку няма жартаў, кантралююць.

Чаму каўбасы ў Белавежы такія паганыя? Вады да іх даліваюць і народ у дурнях пакідаюць? Трэба кантролю „санэпіду" на белавежскіх каўбаснікаў, а то, відаць, разбэсціліся яны, бы цыганскія коні!

Аўрора

НЕ ХОЧУЦЬ БЫЦЬ ГОРШЫМІ

У мінулым годзе жыхары **Гушчэвіны, Скупава, Пляпты і Новага Ляўкова** ў Нараўчанскай гміне пабудавалі прыгожыя пачакальні на сваіх прыпынках ПКС. Сёлета паклапаціліся пра пачакальню жыхары **Пераходаў** каля Навасадаў.

Не хочуць быць горшымі **стараляўкоўцы.** Спачатку не мелі яны на гэта ахвоты. Пабудавалі падмурак і на тым работу закончылі. Зараз прывезлі цэглу з ляўкоўскай керамічнай фабрыкі і намерыліся закончыць пабудову.

Невялічкая пачакальня прыдалася б таксама ў **Ляшуках.** На аўтобусным прыпынку ў спомненай вёсцы няма дзе схавацца ад дажджу. Хіба што ў краме пад дашком і на пункце скупкі малака. Але пакуль адтуль дабегчы да аўтобуса, дык можна яго празяваць. **(яц)**

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвраванні трэба дасылаць на такі адрас:
Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018-24325-151-6787.

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

727. Гмінны кааператыў „Сялянская самапомач" у Нарве — 3000 зл.
728. Самакіраванне жыхароў у Стрыках — 10000 зл.
729. Уладзімір Навіцкі (Беласток) — 1200 зл.
730. Зінаіда Пасынюк (Варшава) — 1000 зл.
731. Аляксей Валосік (Пасека) — 1070 зл.
732. Хутар Антанова Арлянскай гміны — 1000 зл.
733. Гарадская ўправа ў Гайнаўцы — 19410 зл.
734. Прадпрыемства сельскагаспадарчага будаўніцтва ў Бельску-Падляшскім — 2000 зл.
735. Самакіраванне жыхароў у Кутавой — 10000 зл.

Дзякуем.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах:
у Пачатковай школе ў Рыбаках, гміна Міхалова,
у будынку былога ПЗГС у Гайнаўцы,
у клубе БГКТ у Бельску, вуліца Міцкевіча 50/54,
у клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6,
у Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах,
у Саколцы, вуліца Варынскага 1,
у ГП БГКТ у Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцы іх знаходжання.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Здзяйсненні Валянціны Мароз ● На будове Беларускага музея ● „Прысутнасць" ● І. Максымюк пра Алеся Гаруна ● „Сябрына" ● Слабасці беларускага тэатральнага руху ● „Шляхам гадоў" ● „Зорка" ● Фальклор ● „Сэрцайка" ● Гадавіны ● Шчодрасць родзічаў з-за мяжы ● Соннік ● Гумар

Ніва

АДРАС РЭДАКЦЫІ

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Георгій Валкавыцкі (галоўны рэдактар), Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Мірослава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхал Хмялеўскі, Яніна Чэрнякевіч, Ада Чэчуга (сакратар рэдакцыі), Сакрат Яновіч (тэхнічны рэдактар).

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-959 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe, 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 156 zł, półr. 312 zł; rocznej 624 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy.
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach;
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów:
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch".
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
- do dnia 10 listopada na I kwartał, półrocze roku następnego oraz cały rok następny;
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bież.

Zam. 1047/87 r. Nakład 3.500 egz. W-3.

З суседскага агародчыка

ПУЛУ-ПУГІ І ЯГО СУСЕД

Сусед Пулу-Пугі часта пазычаў у яго грошы.

— Пугі, ці не пазычыш ты мне пяць туманаў?

— А чаму б і не, — адказаў Пулу-Пугі, — грошы ляжаць пад падушкай, ідзі і вазьмі.

Сусед так і зрабіў.

— Пугі, я прынёс табе грошы, — казаў ён праз некалькі дзён.

— Нясі і пакладзі іх туды, адкуль узяў.

Сусед пайшоў і паклаў грошы пад падушку.

І так паўтаралася не раз.

Але аднойчы сусед падумаў: „Паколькі Пулу-Пугі не правярае, ці паклаў я грошы пад падушку, дык мне няма чаго іх вяртаць“, — і з грашыма ў кішэні пайшоў назад.

Прайшоў час. Сусед больш не прасіў грошай у Пулу-Пугі. Але здарылася так, што суседу зноў тэрмінова спатрэбіліся грошы. Што рабіць? Ён быў вымушаны звярнуцца да Пулу-Пугі.

— Пугі, ці не пазычыш ты мне пяць туманаў?

— А чаму б і не. Грошы ляжаць на сваім месцы, ідзі і вазьмі.

Сусед пайшоў, але грошай пад падушкай не было. Ён вярнуўся да Пулу-Пугі і сказаў, што грошай няма.

— Правільна, для таго каб яны былі, табе трэба было пакласці іх туды, — адказаў Пулу-Пугі.

(З армянскага)

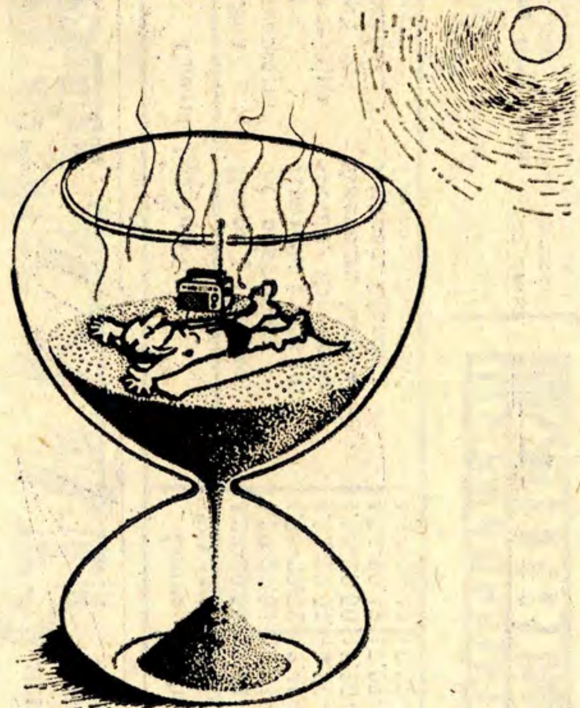

Хутка бяжыць час літніх водпускаў.

НІЎКА

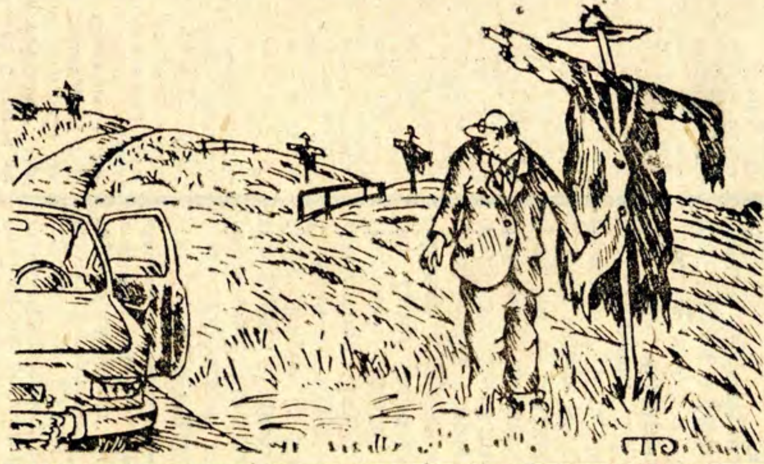

МІКОЛКА

На ўроку фізікі настаўніца пытае Міколку:

— Калі маці падае табе есці, што відаць над міскаю гарачага баршчу?

— Мая лыжка, — адказаў той.

КЛАПАТЛІВАЯ

— Я чуў, што ў час абеду жонка чытае табе кнігі. Гэта праўда?

— Бачыш, яна чытае мне кулінарную кнігу, каб я дакладна ведаў, што яна нарыхтавала на абед.

КАСТУСЬ

— Я ж сказала, што ты можаш выпіць не больш двух кухляў піва і вярнуцца дадому не пазней дзесяці гадзін.

— Няўжо ты так сказала?! Значыць я зноў усё пераблытаў...

ЗРАЗУМЕЎ

На панадворку вые сабака.

— Што гэта з сабакай?

— А, гэта нашы суседзі едуць у водпуск.

— Але ж яны бяруць з сабою сабаку, чаго ж ён вые?

— Ён проста зразумеў, што за руль сядае гаспадыня!

ЛАГІЧНА

Сустрэліся два былыя аднакласнікі, пачалі ўспамінаць сваіх таварышаў:

— Паслухай, а як цяпер Сцяпан?

— Стаў літаратурным крытыкам.

— Та-ак... Ён яшчэ ў школе не любіў літаратуру.

— Ратуйце! Усё роўна ніхто не паверыць.

Да той пары сыпаў маланкі, пакуль не загрымеў.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Пакупнік звяртаецца да прадаўшчыцы:

— Скажыце, дзе сядзіць ваш дырэктар?

Тут падыйшоў Кіндзюліс і спытаў:

— Адкуль вы ведаеце, што ён ужо сядзіць?

*

Лорд сварыцца на сваёго слугу:

— Дзе цябе носіць? Я ўжо пяць мінут табе званю!..

— Прабачце, сэр, не пачуў.

— Трэба было прыйсці і сказаць мне аб гэтым!

*

Пяцёра п'яных мужчын стаяць пад акном пані Б'ерке і стукаюць у шыбу.

— Што вам трэба? — адклікаецца нарэшце гаспадыня.

— С-скажыце, гэта вы пані Б'ерке? — з цяжкасцю варочаючы языком, пытаецца адзін з іх.

— Ну, вядома!

— Т-тады, скажыце нам, хто з нас пан Б'ерке, каб астатнія маглі ісці дамоў.

КУРТКА

Сёння дыскатэка ў Вовы.
Я прыйшла у куртцы новай.
Заграпічнай, адмысловай.
Уздоўж і ўпоперак маланкі,
Усюды кнопкі, ўсюды планкі.
Гузікі — ні даць, ні ўзяць! —
Нібы зоркі зіхацяць.
Я сяджу у цэнтры самым
У куртцы, што прывезла мама.
Хоць гарачыня даймае,
Але курткі не здымаю.
Не смяюся, не танцую,
Сваю куртку дэманструю...

Таісія Казлоўская

З „Весніка Задрыпоніі“

ПЕРПЕТУУМ-МОБІЛЕ

Прафесар Пустадуевіч працаваў усё жыццё над тэмай вечнага рухавіка і даказаў, што яго праца з'яўляецца вечным рухавіком для зарплаты.

З БЮРАКРАТАЛОГІІ

Калі пытанне пастаўлена правільна, яно будзе доўга стаяць.

Курёзы

ДАВЕРЛІВЫ ВУЧАНЬ

Махарышы Махеш Іогі, вядомы адзін час у 60-х гадах як духоўны настаўнік групы „Бітлз“, прыгаворан амерыканскім судом да штрафу ў 130 тысяч долараў. Згодна з прыгаворам, такую суму ён павінен заплаціць чалавеку, якому паабяцаў, натуральна, за адпаведную аплату, што навучыць яго „лётаць у паветры“. Але той і не змог адарваць сам сябе ад зямлі, нягледзячы на тое, што на працягу 11 гадоў выконваў усе парады, спасцігаючы тайны так званай „трансцэндэнтальнай медытацыі“.

ПРЫНАДА ДЛЯ БРАКАНЬЕРА

На адной з дарог у акрузе Мейкан, штат Тэнесі, ЗША, нярэдка грымяць стрэлы. Аўтамабілісты, што маюць зброю, не супраць забіць аленя, якога яны бачаць непадалёк ад дарогі, не ведаючы, што страляюць па... чучалу жывёліны, устаноўленаму мясцовымі ўладамі з мэтай выяўлення браканьераў. Як паведамляе агенцтва Юнайтэд Прэс Інтэрнэшнл, на прынаду папаліся і прыгавораны судом да штрафу ўжо 40 горнапаляўнічых.

Каб працаваць без дурняў, часам дастаткова правесці скарачэнне штатаў.